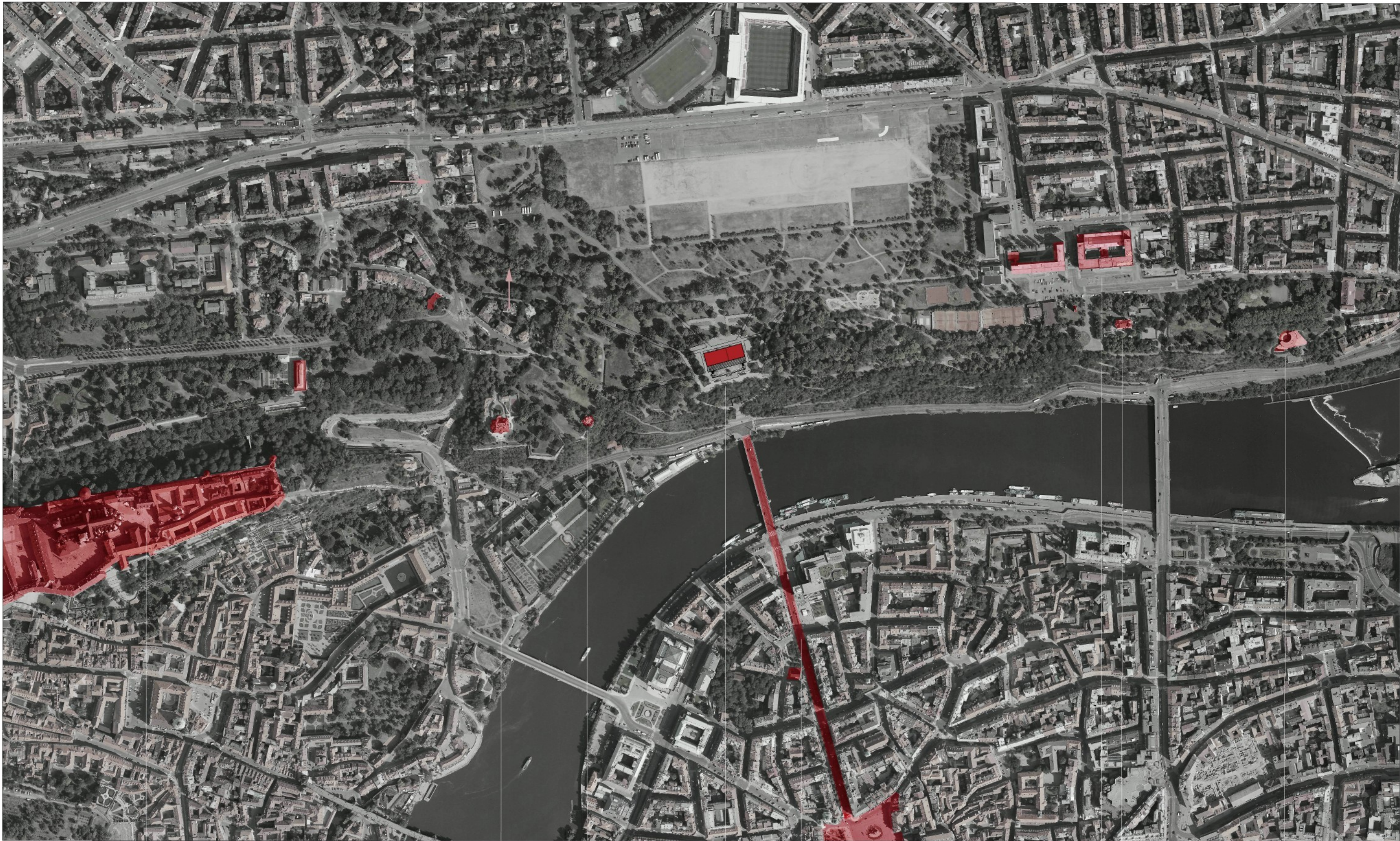

Pavilon Slovanské epopeje / Bc. Miroslav Hujer / diplomní projekt v ateliéru Ing. arch. Jiřího Bučka / fakulta umění a architektury / TU Liberec / 2010

A	/ seznam příloh
B	/ rozbor místa a úkolu při započetí prací
C.01	/ situace širších vztahů (zákres do ortofotomapy)
C.02	/ situace řešeného území 1:2000
C.03/01	/ půdorysy objektu (podzemní podlaží B9-B10) 1:400
C.03/02	/ půdorysy objektu (podzemní podlaží B7-B8) 1:400
C.03/03	/ půdorysy objektu (podzemní podlaží B5-B6) 1:400
C.03/04	/ půdorysy objektu (podzemní podlaží B3-B4) 1:400
C.03/05	/ půdorysy objektu (podzemní podlaží B1-B2) 1:400
C.03/06	/ půdorysy objektu (nadzemní podlaží - vyhlídka) 1:400
C.04/01	/ řez objektem podélný A-A 1:400
C.04/02	/ řez objektem příčný B-B 1:400
C.04/03	/ řez objektem příčný C-C 1:400
C.04/03	/ řez objektem příčný D-D / E-E 1:400
C.05	/ celkové pohledy 1:400
C.06/01	/ programové schéma objektu
C.06/02	/ programové schéma objektu
C.07	/ cirkulační schéma objektu
C.08	/ 3D řez objektem / detail A
C.09/01	/ interiérové perspektivy
C.09/02	/ interiérové perspektivy
C.09/03	/ interiérové perspektivy
C.10	/ zákresy do fotografie
D	/ průvodní a technická zpráva s bilancí kapacit
E	/ 2x sada zmenšených výkresů pro oponenta a pro archivaci ve formátu A3 / Elektronická podoba všech částí diplomní práce na CD-ROM

komplex Pražského hradu

Kramářova vila

Hanavský pavilon

Pavilon
Slovanské epopeje

osa Letná - ul. Pařížská - Staroměstské náměstí

NTM

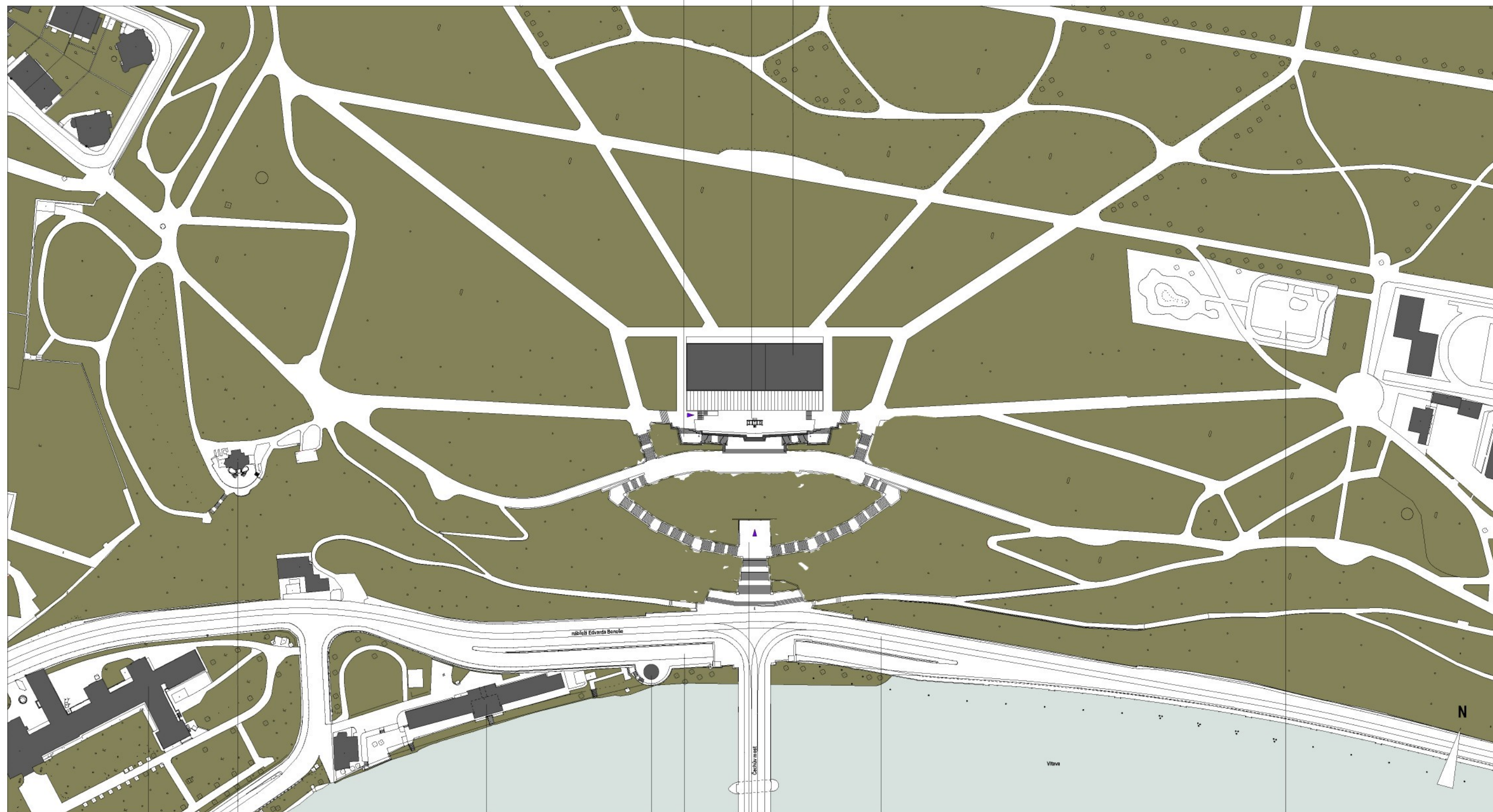
Letenský zámek

Bruselský pavilon (Expo 58)

zachované torzo Stalinova pomníku

metronom

návrh Pavilonu Slovanské epopeje

← směr Pražský hrad

směr Bruselský pavilon (Expo 58) →

Úřad vlády ČR

Hanavský pavilon

Občanská plovárna

Kaple sv. Marii Magdalény

stání BUS

hlavní vstup do Pavilonu

zastávka MHD

dětské hřiště s občerstvením

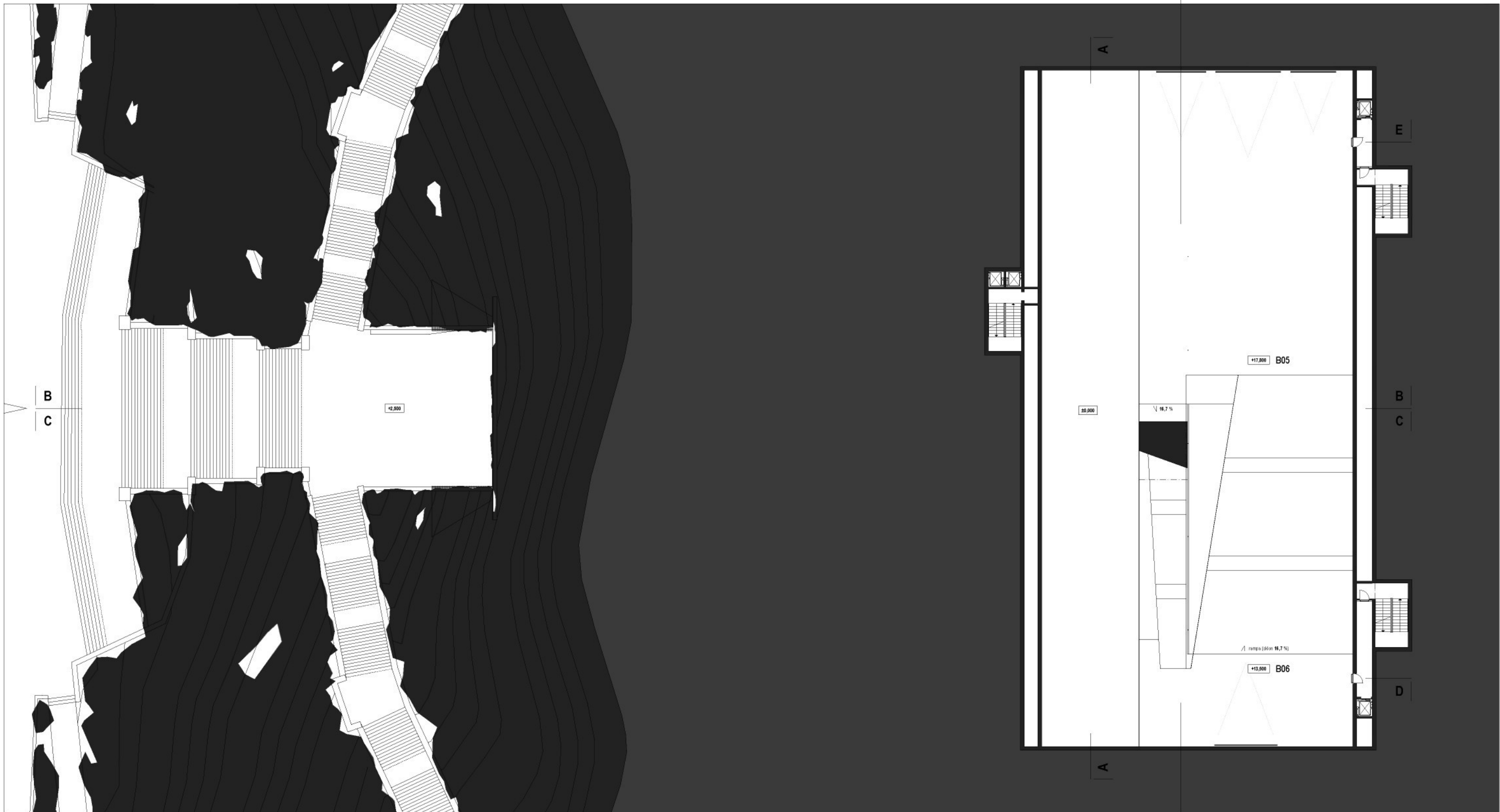
směr Staré Město

správní úsek

expozice
česky okruh

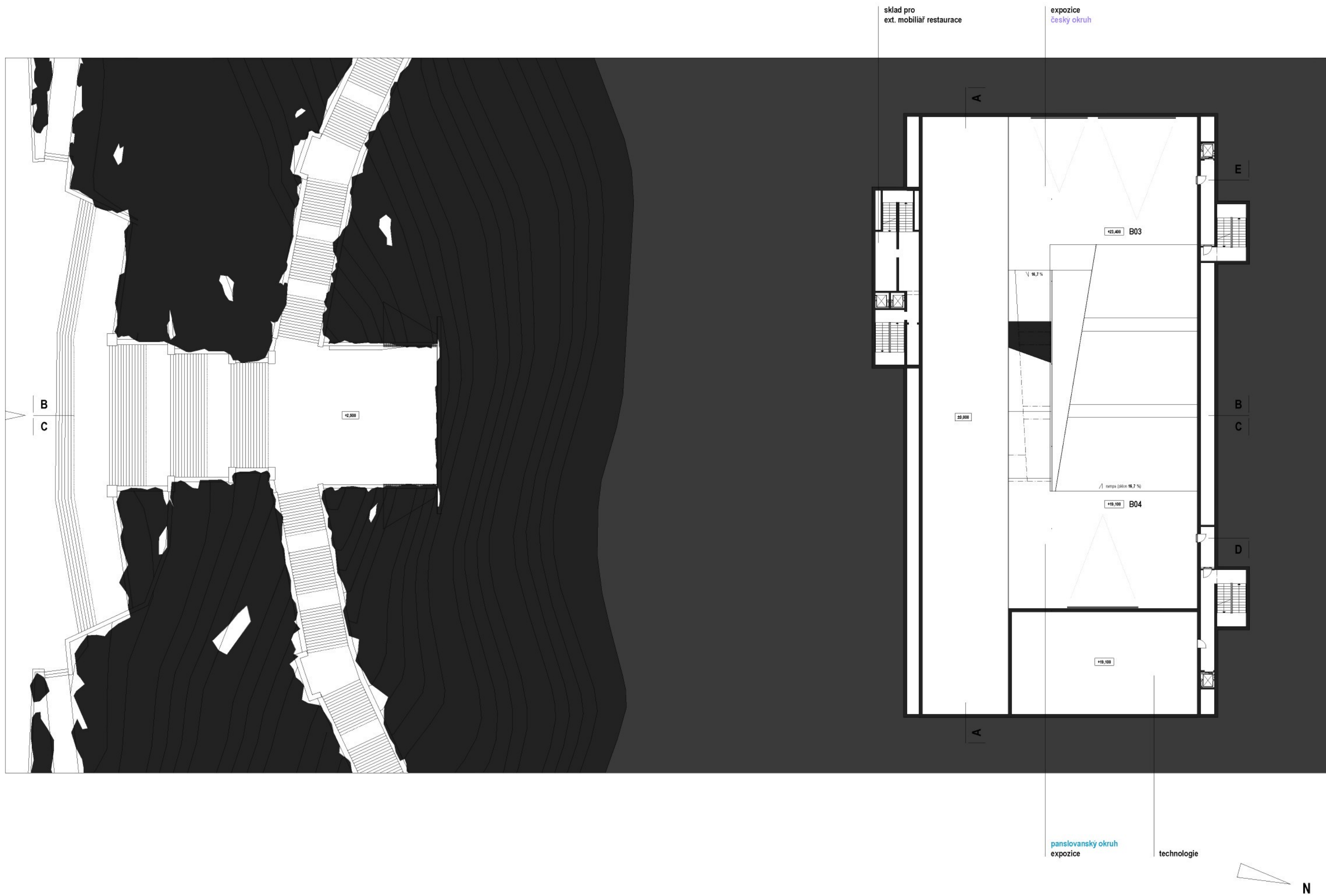

panslovanský okruh
expozice

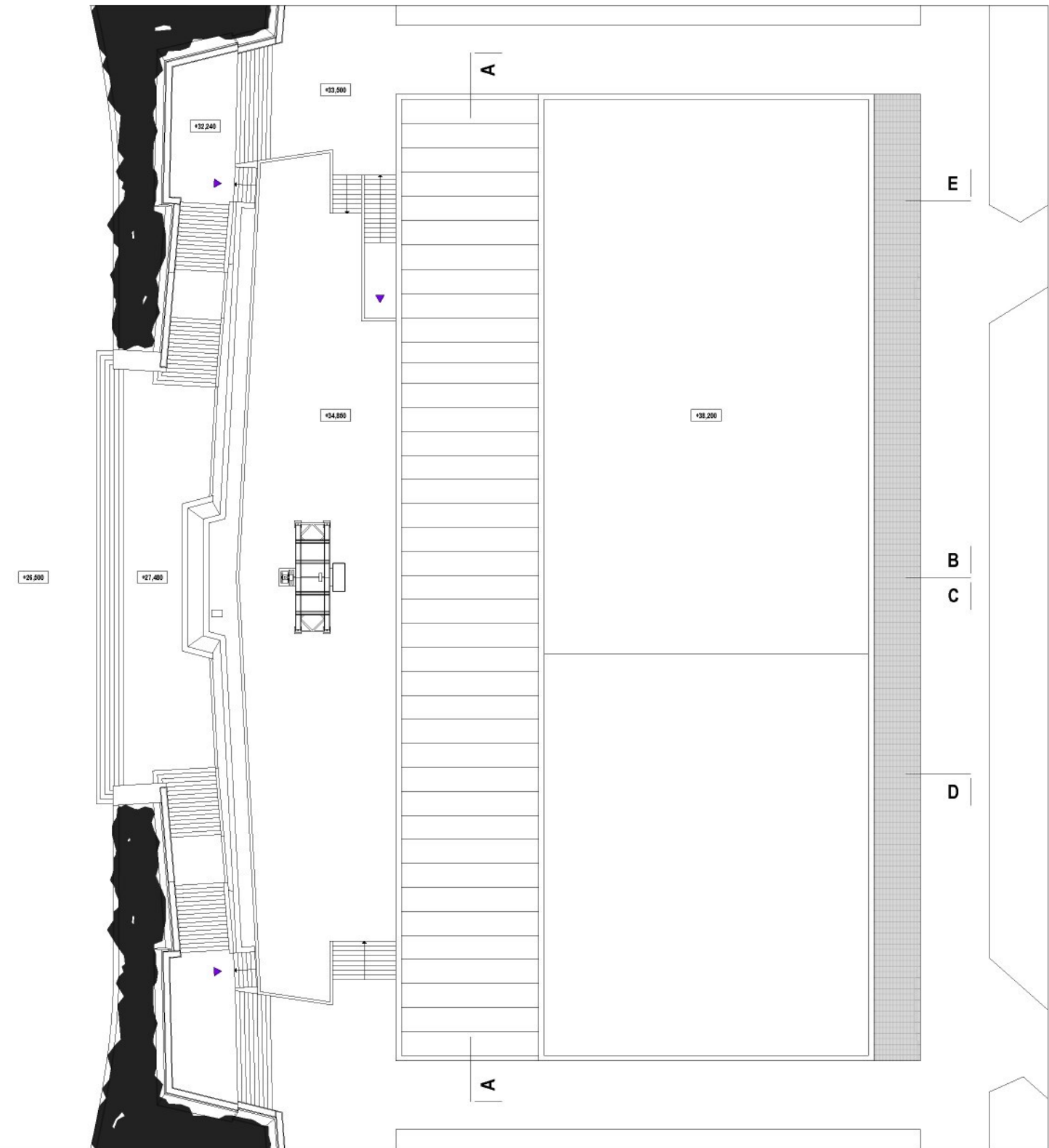
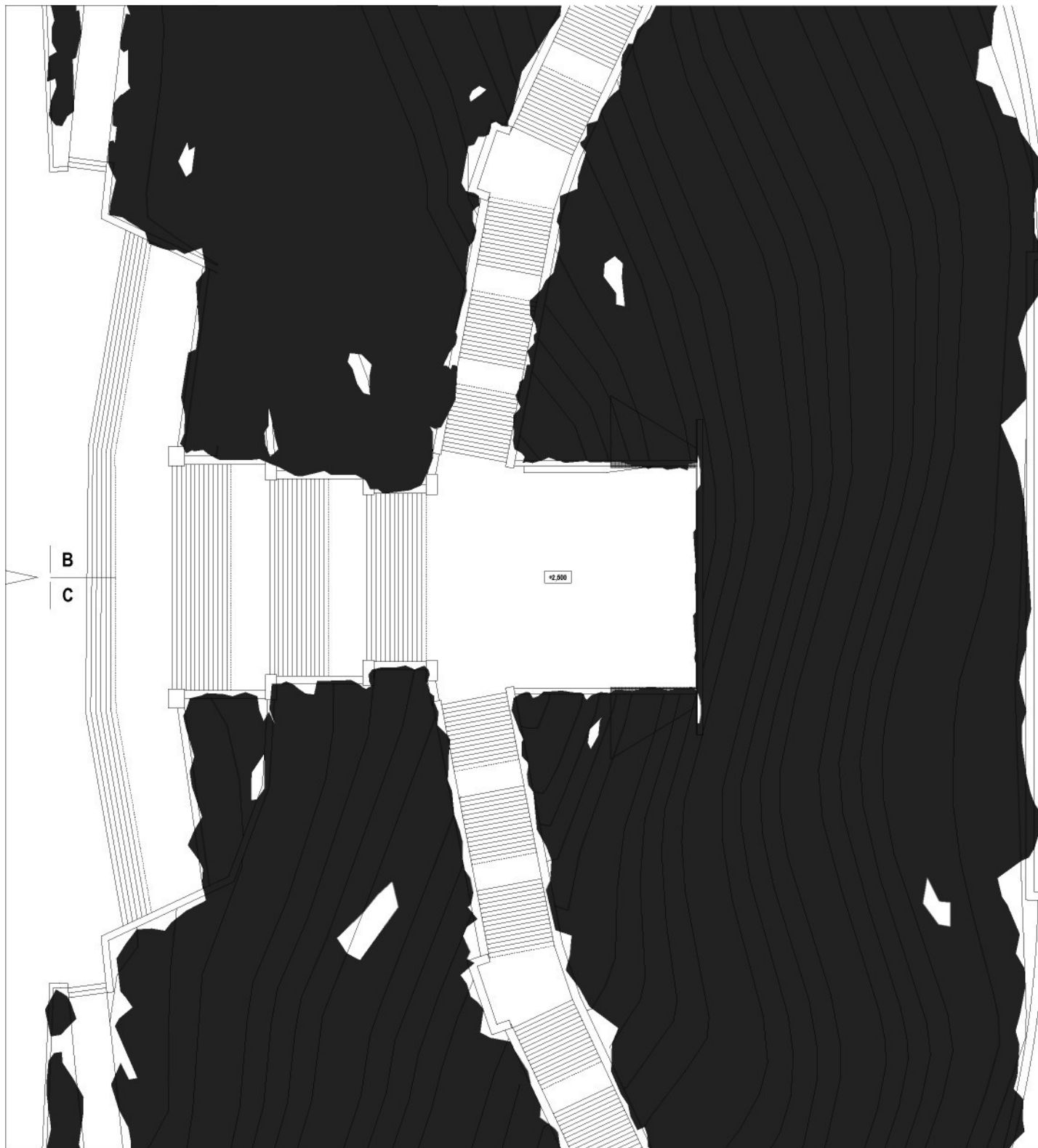

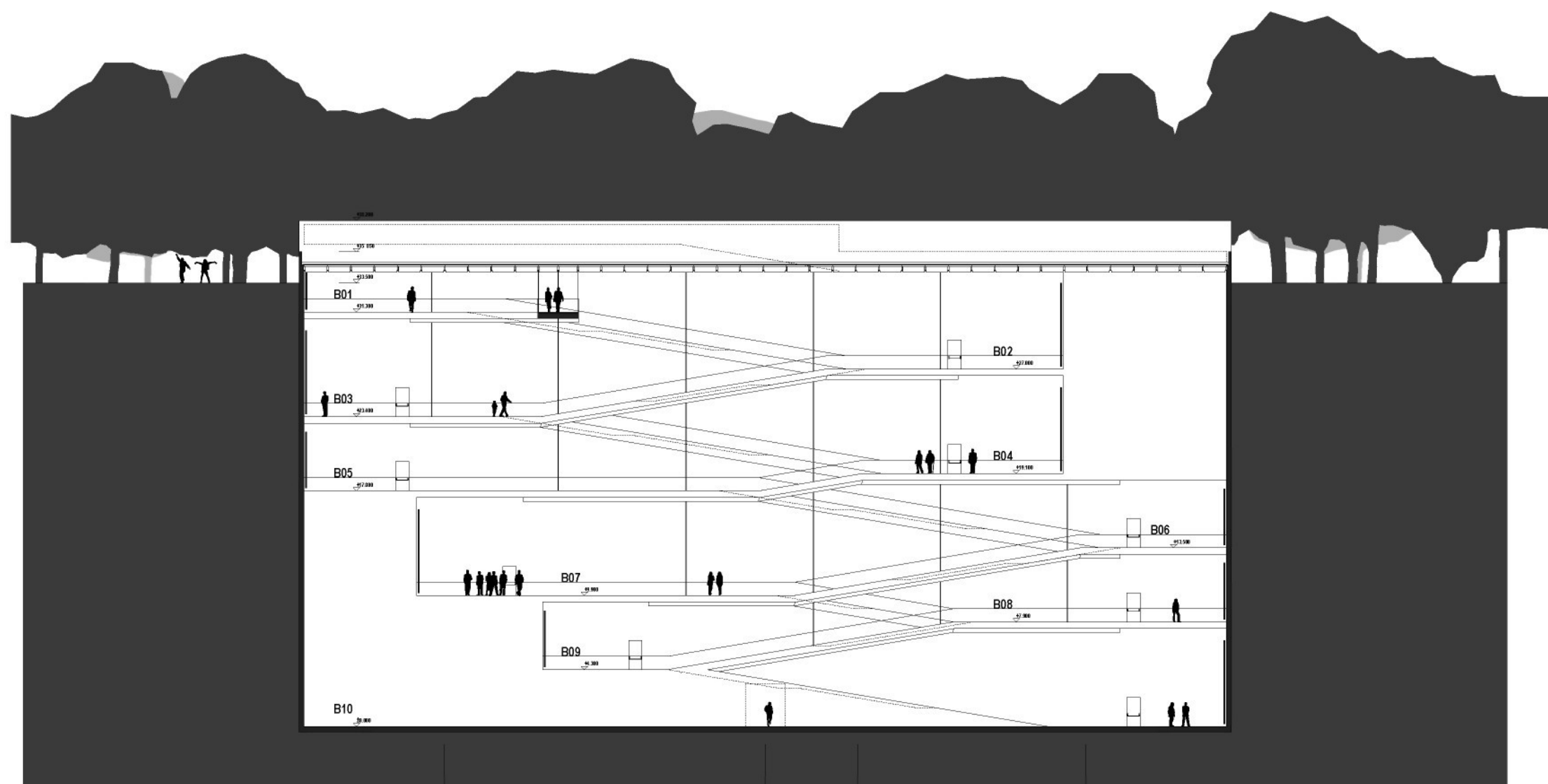
expozice
česky okruh

panslovanský okruh
expozice

český okruh
expozice

vchod

rampy (sklon 16,7 %)

panslovanský okruh
expozice

PANSLOVANSKÝ OKRUH

Zrušení nevolnictví na Rusi
rozměr 8,10 x 6,10 m

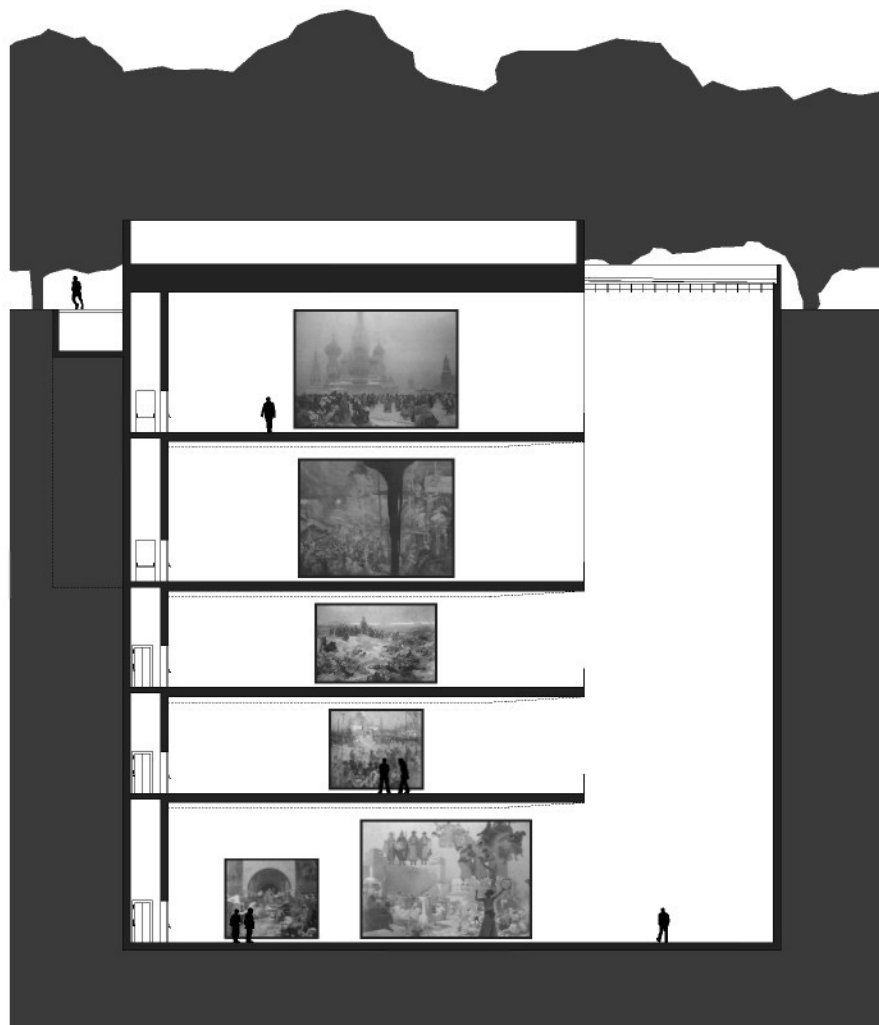
Hajeni Sigetu proti Turkům Mikulášem Zrinským (1566)
rozměr 8,10 x 6,10 m

Po bitvě u Grunvaldu (1410)
rozměr 6,10 x 4,05 m

Štěpán Dušan Srbský a jeho korunovace (1346)
rozměr 4,80 x 4,05 m

Car Simeon Bulharský (883 - 927)
rozměr 4,80 x 4,05 m

Zavedení Slovanské liturgie na Velké Moravě (883 - 927)
rozměr 8,10 x 6,10 m

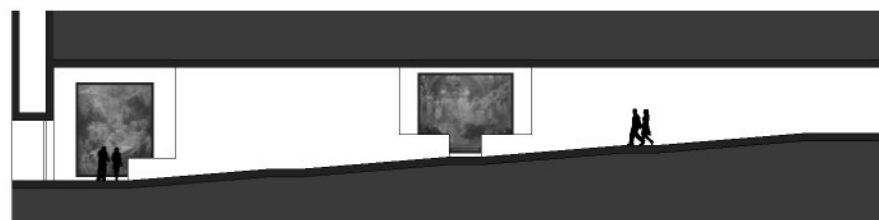

ŘEZ D-D

MÝTICKÉ BEZČASÍ

Apotheosa z dějin Slovanstva
rozměr 4,05 x 4,80 m

Mont Athos (Svatá Hora)
rozměr 4,80 x 4,05 m

ŘEZ C-C

ČESKÝ OKRUH

Zrušení nevolnictví na Rusi
rozměr 8,10 x 6,10 m

Bratrská škola v Ivančicích
rozměr 8,10 x 6,10 m

Jan Ámos Komenský, učitel národů
rozměr 6,20 x 4,05 m

Jiří z Poděbrad, král obojího lůdu (1458-1471)
rozměr 4,80 x 4,05 m

Petr Chelčický
rozměr 6,20 x 4,05 m

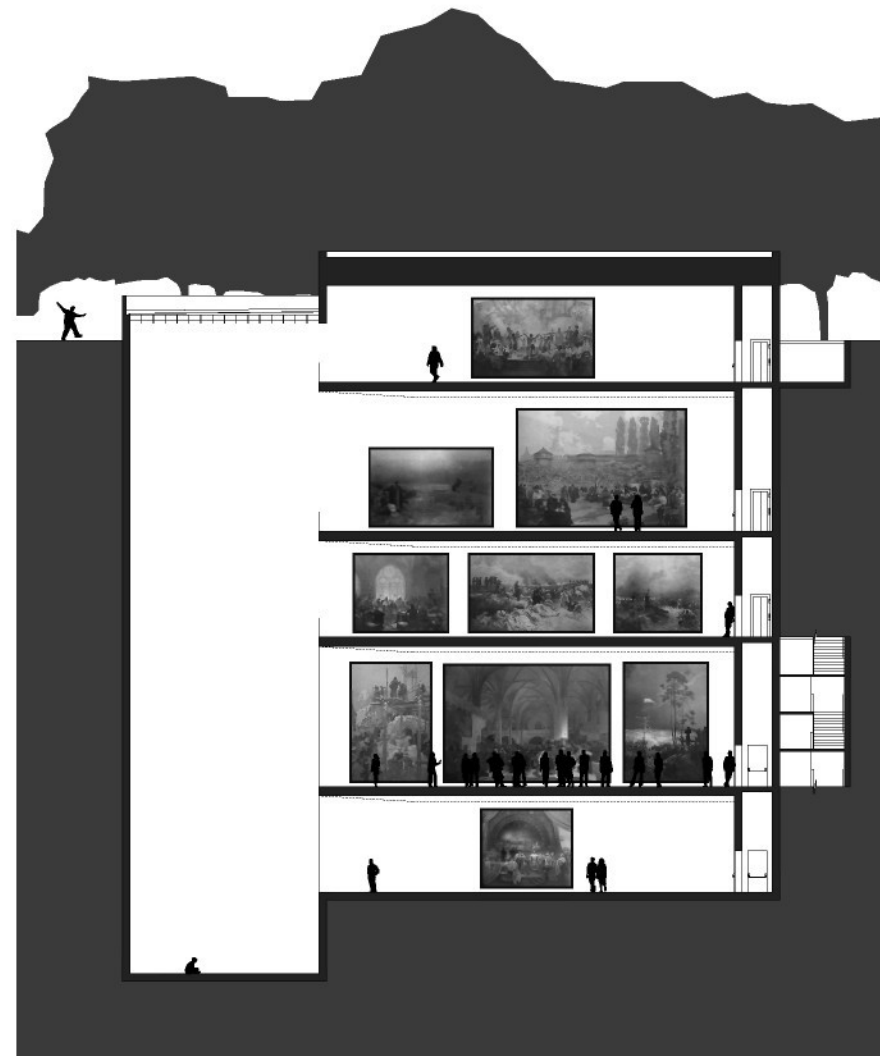
Po bitvě na Vítkově (1420)
rozměr 4,80 x 4,05 m

Schizma na Křižkách (1419)
rozměr 4,05 x 6,20 m

Kázání Mistra Jana Husa v kapli Betlémské (1412)
rozměr 8,10 x 6,10 m

Jan Milič z Kroměříže
rozměr 4,05 x 6,20 m

Přemysl Otakar II., král Železný a Zlatý (1253-1278)
rozměr 4,80 x 4,05 m

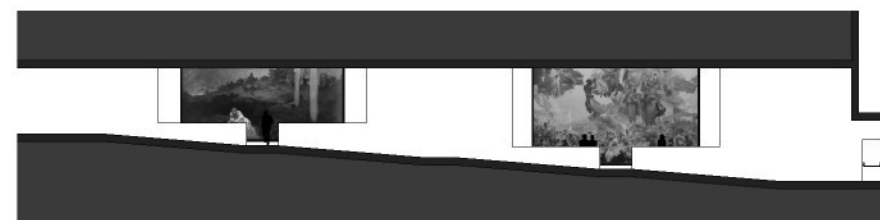

ŘEZ E-E

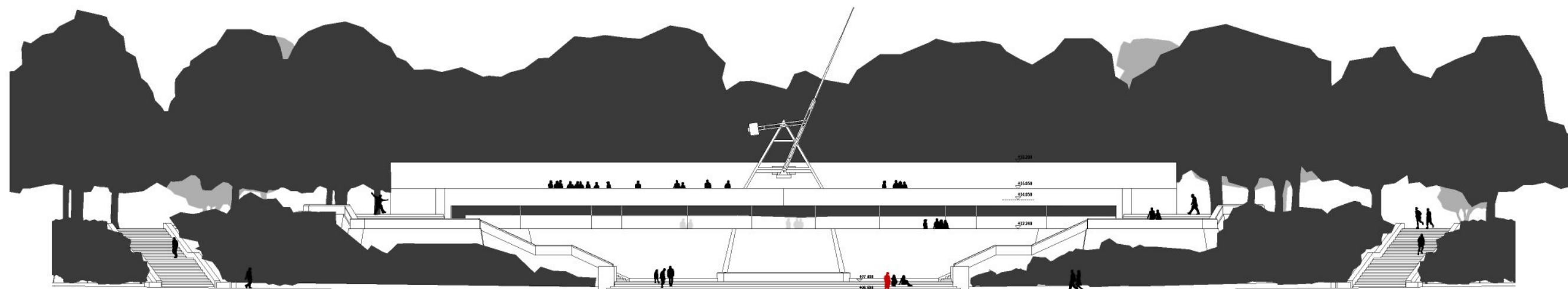
MÝTICKÉ BEZČASÍ

Slované v pravlasti
rozměr 8,10 x 6,10 m

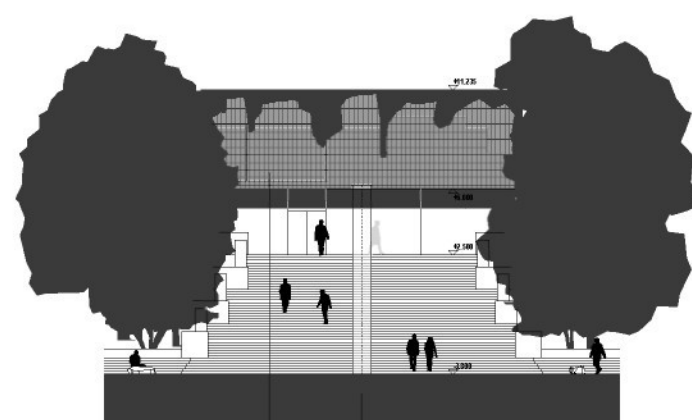
Slavnost Svatojovity na Ružaně
rozměr 8,10 x 6,10 m

ŘEZ B-B

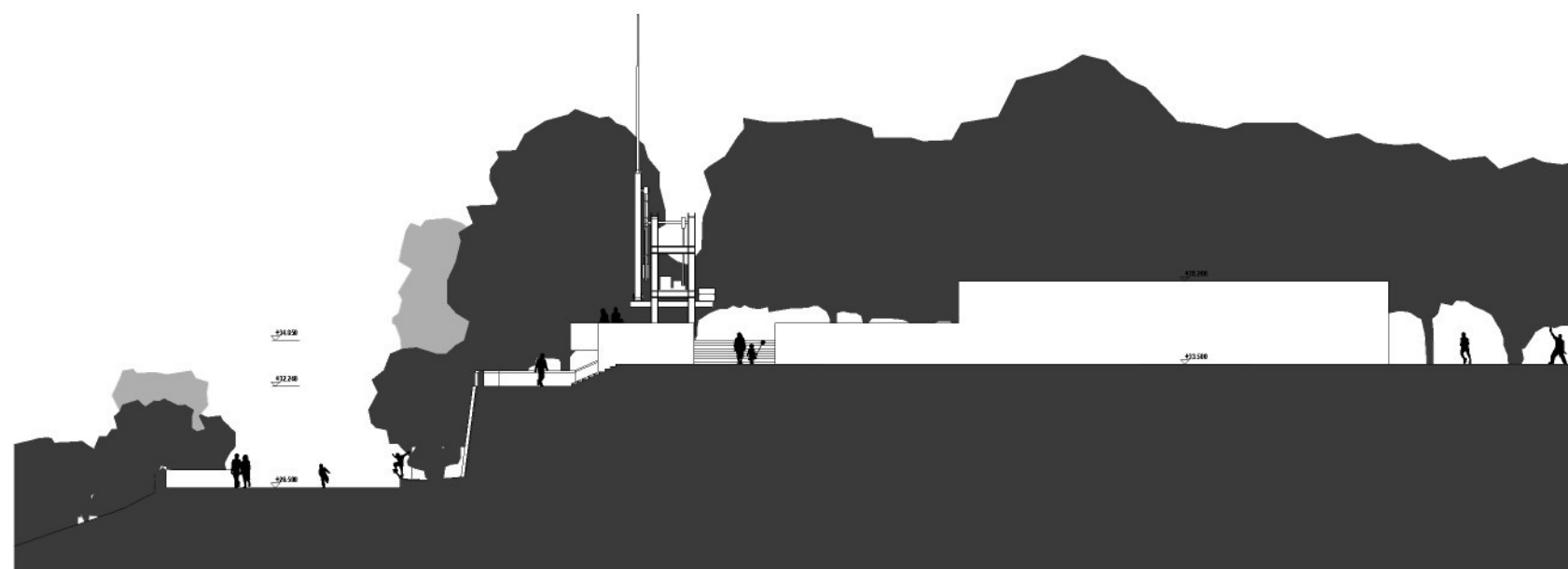
pohled jižní na horní část

pohled jižní na vstupní část

předsazená zelená stěna

skleněný obelisk

pohled východní

rampy spojující jednotlivé expozice (sklon 16,7 %)

vyhlídka s metronomem

kavárna, restaurace, terasa

expozice **panslovanský okruh**

expozice **český okruh**

VSTUP

expozice **mýtické bezčasí**

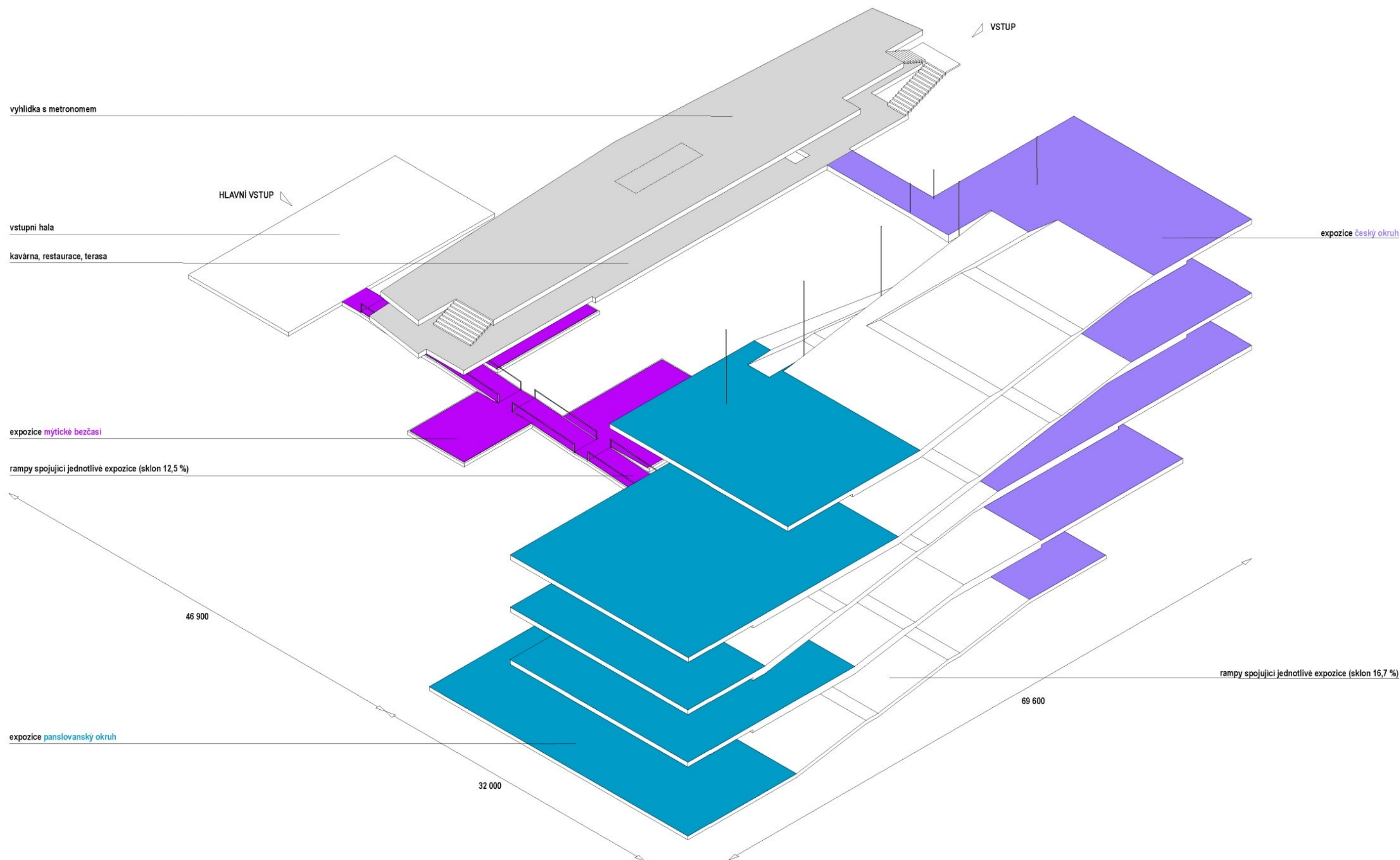
rampy spojující jednotlivé expozice (sklon 12,5 %)

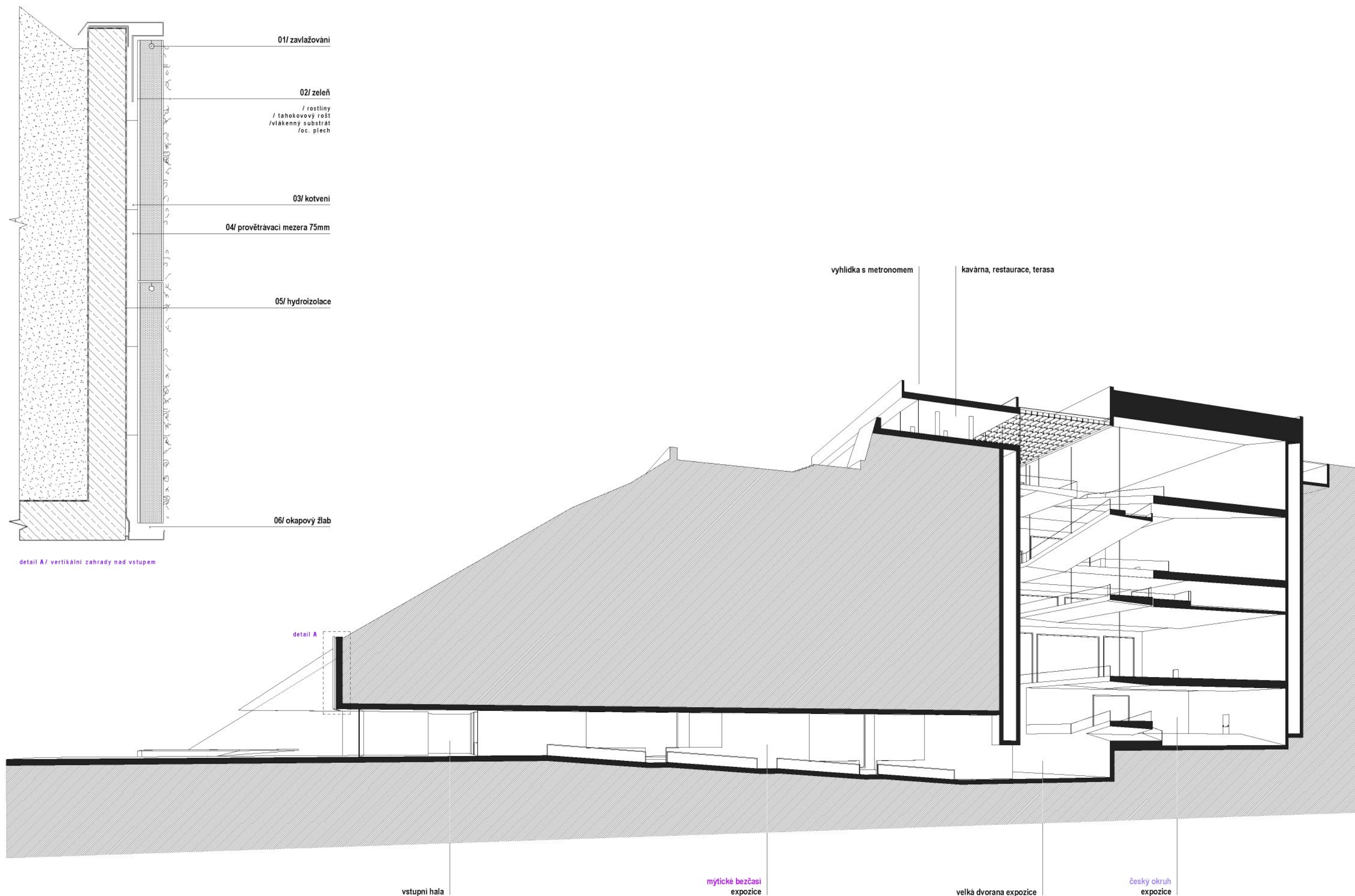
22 000

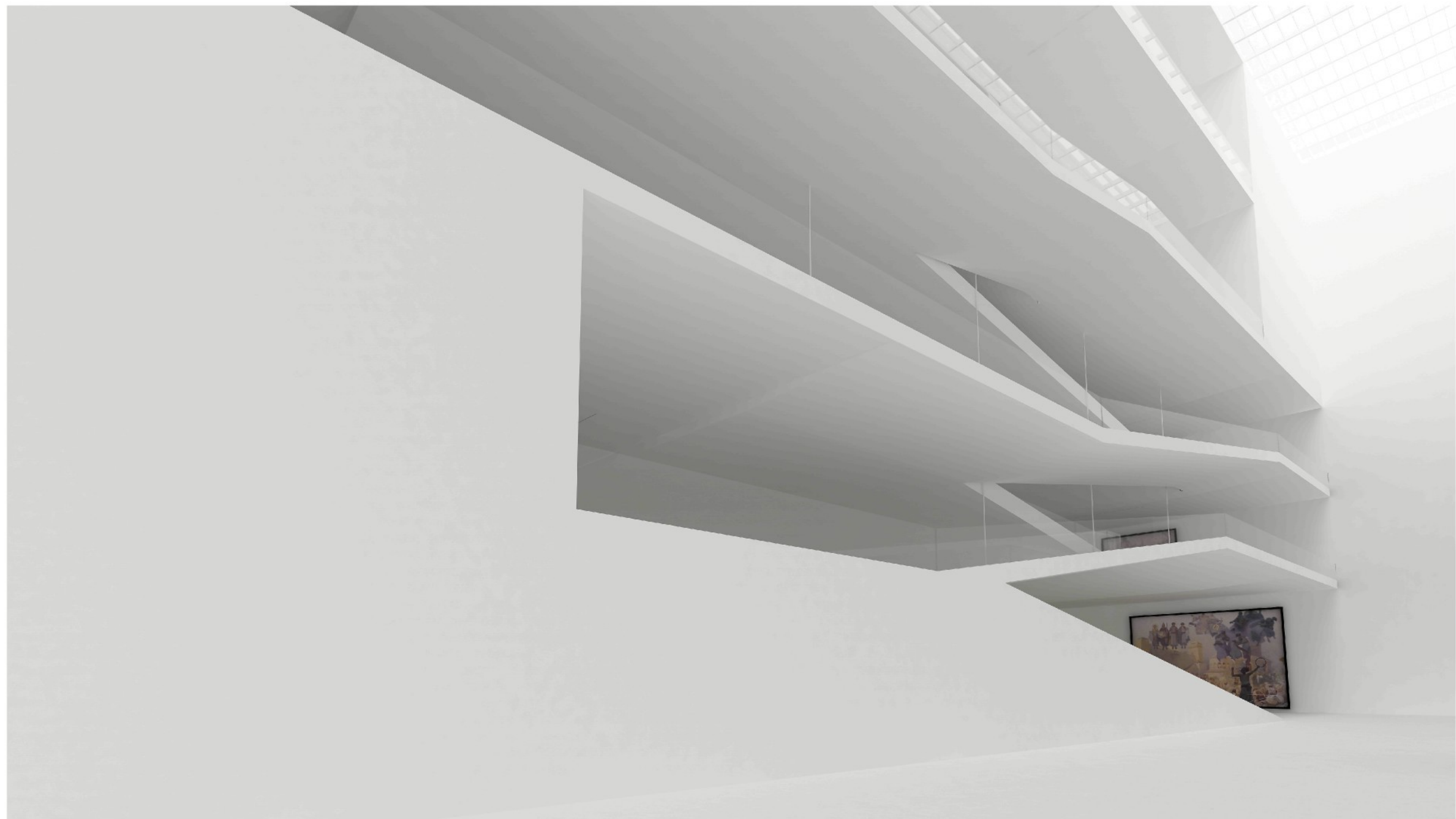
10 000

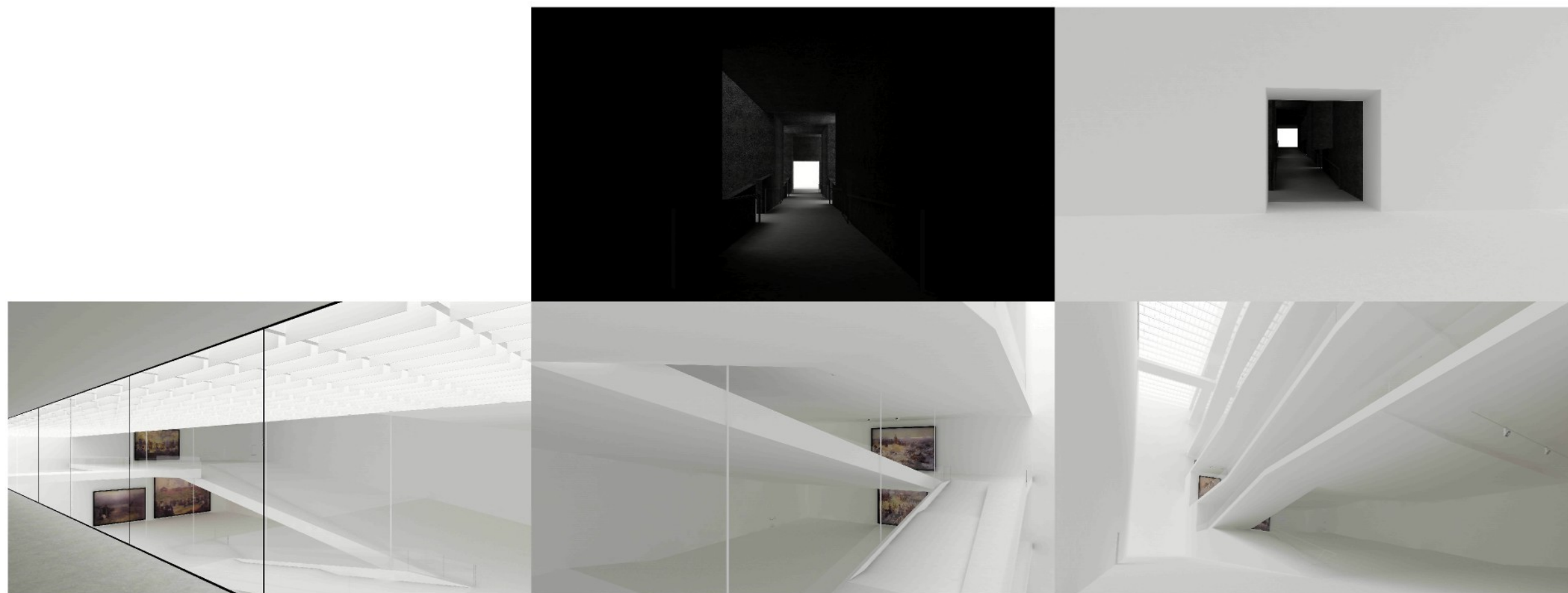
46 900

HLAVNÍ VSTUP

Textová část

Pavilon Slovanské Epopeje, Praha

Diplomní projekt v ateliéru Ing. Arch. Jiřího Bučka a Ing. Arch. Filipa Horatschkeho
Vedoucí diplomové práce: Ing. Arch. Jiří Buček

Autor: Bc. Miroslav Hujer

Fakulta umění a architektury TU Liberec
Letní semestr 2009/10

B / rozbor místa a úkolu při započetí prací

Tématem mé diplomové práce je návrh pavilonu pro umístění velkoformátových obrazů cyklu Slovanská epopej od významného českého malíře Alfonse Muchy. Jedinečnost Slovanské epopeje je svým obsahovým pojetím, kulturním významem a osobností autora výzvou pro zprostředkování silného a velkorysého počínu. Při výběru vhodné lokality, jsem především zohledňoval tato kritéria - lokace v blízkosti historického centra Prahy, dopravní a pěší dostupnost, turisticky a kulturně zajímavá lokalita, možnost rozsahově objemnější stavby. Lokalita Letné svou reprezentativní polohou dovoluje jedinečné ztvárnění rozsáhlé expozice, odpovídající kvalitě a významu tohoto národního pokladu. Místo, které jsem při konečném výběru zvolil, mému záměru vyhovuje především těmito zvolenými kritérii
Samostatný pavilon se pro Epopej hledá již od roku 1910.

1. část - Slovanská epopej

Výňatek z textu k expozici Slovanské epopeje v Moravském Krumlově:

Alfons Mucha se zabýval myšlenkou epopeje už od roku 1900, od doby Světové výstavy v Paříži. V r. 1910 se vrátil s rodinou z dlouhodobého pobytu ve Francii zpět do Čech a ve svých 50ti letech začíná na zámku Zbiroh malovat první plátna. Obrazy maloval celých 18 let. V roce 1928 byl celý cyklus, nazvaný Slovanská epopej, vystaven v Praze ve Veletržním paláci a malíř věnoval toto své dílo českému lidu. Obrazy přešly pod správu Galerie hlavního města Prahy, která je po druhé světové válce zapůjčila do Moravského Krumlova. Tam, na zámku v Moravském Krumlově, se cyklus vystavuje od roku 1963. Slovanskou epopej tvoří 20 monumentálních pláten, na nichž jsou zachyceny výjevy z dějin českého národa a z dějin dalších slovanských národů.

Sám autor dodává: "Účelem mého díla nikdy nebylo bořit, ale vždy stavět, klást mosty, neboť nás všechny musí živit naděje, že celé lidstvo se sblíží, a to tím snáze, dobře-li se pozná navzájem."

Historie vzniku Slovanské Epopeje

Slovanská epopej vznikla v letech 1910 až 1928 po návratu Alfonse Muchy do vlasti. Již v roce 1900 v Paříži si Alfons Mucha předsevzal zasvětit druhou polovinu svého života práci, která by pomáhala budovat a utužovat u nás cit národního uvědomění. Byl přesvědčen, že vývoj každého národa může se zdarem pokračovat jen tehdy, vyrůstá-li organicky a nepetržitě z vlastních kořenů národa, a že k zachování této kontinuity je nezbytná znalost jeho historické minulosti. **Alfons Mucha** si přál zachytit dějiny **Slovanstva** v kolekci obrazů, která by symbolizovala jejich cestu dějinami. S myšlenkou vytvoření Epopeje si pohrával už na začátku **20. století**, nicméně kvůli nedostatku financí musel myšlenku odložit. Po svatbě s **Marií Chytilovou** v **Chicagu** nachází průmyslníka **Charles R. Cranea**, který byl ochoten nést veškeré náklady spojené s vytvořením Slovanské epopeje. Mucha se vrátil roku **1910** do rodné země, aby si pronajal část zámku na **Zbirohu** a zde tvořil Slovanskou epopej, jež mu dohromady zabrala 18 let života. Dokončil ji roku **1928**, kdy ji spolu s **Charlesem Cranem** předal Praze a veškerému **československému** obyvatelstvu. Obrazy byly během **války** schovány na dvou místech v **Praze**. Obrazy zde byly poškozeny vlhkostí. V 50. letech převezeny do **Moravského Krumlova**, kde byly za pomoci místních občanů restaurovány a od **4.srpna 1963** jsou pak vystaveny na zdejším **zámku**. Obrazy sem zapůjčila Galerie hlavního města Prahy, která je správcem díla.

Slovanská epopej nenašla ve své době takové přijetí, jak Mucha doufal. Kritika nazvala Slovanskou epopej opožděným poselstvím, které patří spíše do doby národního obrození. V celkovém Muchově díle je Epopej vnímána stylově spíše do 19. století a kritikou zdaleka nedosahuje vrcholné úrovně Muchova díla, které je především spojeno s jeho pobytem v Paříži patřící do období secese. Avšak v současnosti je o to více Slovanská epopej vnímána jako jeden z objevených a zachráněných kořenů naší kultury, pokladů národního uvědomění. Pozoruhodná je především svoji unikátností a monumentálností, barevným rozsahem, světelnou dynamikou, ale také intimitou mnoha příběhů, které hovoří o lidské bolesti, něze, krutosti a věčné kráse.

pozn. chronologie řazení obrazů Slovanské epopeje dle návrhu architektonické studie

01/ Slované v pravlasti

/ Mýtické bezčasy /

Mezi turanskou knutou a gótským mečem - rozměr 8,10x6,10 m

Pravlast Slovanů se rozkládala podle většiny historiků již před naším letopočtem v obrovských bažinatých krajinách, prostírajících se od Baltu až k Černému moři. V poříčí řek Visly, Dněpru, Dněstru a západní Dviny žily drobné rody i větší kmeny, zvané Venedové či Venedi, Antové, Sklaveni. Obživou jim byl lov a nepříliš produktivní zemědělství. Jejich skrovný majetek i oni sami byli lákavou kořistí kočovných kmenů z východu a jihu, Turanců a Sarmatů, ze severu a západu na ně často útočili Gótové. Svá sídla si budovali v bažinách, aby je chránila před nájezdníky. Jejich nesnášenlivost jim nedovolila společně se bránit nepříteli. Obraz představuje hvězdnatou noc. Vlevo vzadu hoří staroslovanská ves, přepadená hordou kočovníků. Divocí nomádi pobili staré a nemohoucí vesničany, jejich stáda odhánějí a mladé lidi odvlékají do otroctví. Daleko u Černého moře v Olbii (Cherson) je velký otročí trh a tam zajaté výhodně prodají. Ve spodní části obrazu se choulí dvojice lidí, jedini, kteří si v této noci zachránili život.

Jejich oči jsou výrazem děsu a hrůzy. Do strachu, který oba tiskne k zemi, vkrádá se stále silněji nenávist, touha po pomstě a vroucí přání moci žít v klidu a míru. Tyto city nabývají skutečné podoby, stoupají vzhůru ke hvězdám a symbolicky se zhmotňují v postavu žrece, prosícího bohy o pomoc. Jeho pravou ruku podpírá ozbrojený bojovník, levou pak mírumilovná dívka jako symbol války a míru. Bojem je mnohdy nutno se bránit, ale vzkvétat a prospívat lze jen v míru. O tomto obraze jeho tvůrce snil skoro deset let a namaloval ho v roce 1912. Je úvodem k epopeji a po umělecké stránce je velmi zdařilý.

02/ Mont Athos (Svatá Hora)

/ Mýtické bezčasí /

Vatikán pravoslavných - rozměr 4,80x4,05 m

Starořecký název Akté, novořecký Hagion oros, slovanský Sveta gora je nejvýchodnější a největší ze tří výběžků poloostrova Chalkidiky v Egejském moři s pohořím Athos dlouhým 47 km, 5 - 11 km širokým a s vrcholem Athos vysokým 1936 m. Chalkidika vybíhá z Macedonie mezi zálivem Orfanským a Solunským. V IX. století zde vznikla klášterní osada Karyais (staroslověnsky Ořechovica), postupem doby se rozrostla a ještě ve 20. století měla 21. pravoslavných klášterů s mnichy různých národností, poněkud slovanských. Monastiry (kláštery) byly pevnými středověkými tvrzemi, ohrazenými zdmi a věžemi, pak tu bylo asi 15 poustevnických vesnic (skitů) a mnoho "kelii"(pousteven). Osada byla samostatnou republikou, poplatnou Turecku, teprve v roce 1913 byla anektována Řeckem. Podle pověsti je zde pochována Bohorodice, která tu našla útočiště při pronásledování apoštolů a učedníků Páně. Na její památku, aby bylo místo zachováno bez poskvrny vznikl na Mont Athosu zákon, že na celý poloostrov nesmí vstoupit žádná žena, nesmí tu být trpěno ani žádné zvíře ženského pohlaví. Mnichové pracují v olivových a kaštanových sadech, ve vinicích, loví ryby a zabývají se hospodářstvím. Dříve převažovaly práce výtvarné a literární. V IX. století při svém vzniku navazoval Mont Athos svojí kulturou na odkaz Velké Moravy a Bulharské říše. Až do XV. století byl střediskem učenosti národů pravoslavných, byl místem, kde se Slované mohli seznamovat s literaturou byzantskou, s jejími překlady a překladům se zde věnovali. Během věků prošly ale athoské literární památky různými pohromami, ztenčily se prodejem, dary, krádežemi a požáry. Přesto tu zbylo tolik vzácných a důležitých děl, že Mont Athos je východním církvim tím, čím je Vatikán církvim západním. Monastiry athoské byly až do války každoročně navštěvovány tisíci zbožných poutníků, pouze ovšem mužů, aby se poklonily Bohorodici. Obraz zachycuje vnitřek chrámu Bohorodice, kde v apsidě je mozaikový obraz patronky v slovanském pojetí. Sluneční paprsky vnikají zprava do chrámu, který je osvětlen i množstvím svící. Před ikonostasem stojí pravoslavní kněží, a jak to bývalo zvykem, podávají poutníků (kteří sem přicházeli zejména z Ruska až do 1. světové války) k políbení ostatky svatých. V záři světél se vznášejí cherubíni nesoucí modely ostatních tamních slovanských klášterů: Chiliandar je srbský, Pantělejmon je ruský, Zoograf a Vatoped jsou bulharské. Za cherubíny jsou podoby čtyř igumenů (opatů) - představených zmíněných klášterů. Jména monastyrů jsou psána azbukou. Po stránce umělecké je tento obraz považován za jeden z velmi dobrých.

03/ Slavnost Svantovítova na Rujáně

/ Mýtické bezčasí /

Když boží válčí - spása v umění - rozměr 8,10x6,10 m

Přelidněná pravlast Slovanů nemohla uživit všechny své děti a tak rod za rodem, posléze i celé kmeny se vydaly hledat novou vlast. Ten čas poznamenal Evropu mnohými změnami a je znám jako stěhování národů. Již v 7. století se část Slovanů usadila podél pobřeží Baltu, jenž byl tehdy jmenován mořem Slovanským. Zbytky Keltů i Germánů na tomto území ještě se vyskytující, pojali do svého společenství a poslovanštili je. Tam, kde se Odra vlévá do Baltického moře, je velký plochý ostrov s mnoha jezery, zvaný Slovany Rujana. Dnes je nejsevernějším cípem východního Německa a nazývá se Rugen. Zde sídlil po staletí slovanský kmen Ránů. Na nejsevernějším cípu ostrova, chráněném obrannými valy a strmými mořskými křídovcovými útesy, bylo hlavní město Arkona. Zde byla i božnice, chrám boha - světovládného Svantovíta. Obraz znázorňuje podzimní Svantovítovy slavnosti, na které přijížděli poslové z celého tehdy známého světa z Byzance, Čech i Hispánie (Španělska). Kněží Svantovítovi při této příležitosti totiž děkovali

bohu, že lidem dopřál bohatou úrodu a prorokovali i věci budoucí. Arkona byla pro Sloany tím, co kdysi Delfy antickému světu. Vpravo vycházejí z božnice poslové a před nimi ověčený velekněz. Žene před sebou býka - symbol síly, který bude obětován. Na mořském břehu pod strmými křídovcovými útesy v prosluněném odpoledni se lid raduje, zpívá a tančí, jediné matka s dítětem na klíně - uprostřed dolního okraje obrazu - je zasmušilá v předtuše neveselé budoucnosti. Při křížových výpravách ve 12. století proti Pobaltským Slovanům se Dánům, vedeným Valdemarem Dánským, podařilo zradou jednoho ze slovanských knížat, přijavšího již křesťanství, Arkonu dobýt, chrám pobořit a Svantovítovu sochu spálit (1169). Tato tragedie Ránů je symbolicky znázorněna v horní části obrazu. Vlevo je germánský bůh války Wodan (Thor) se štítem, doprovázený smečkou posvátných vlků. Poslední slovanský bojovník na posvátném bělouši Svantovítově umírá - Svantovít mu bere z tuhnoucí ruky meč, aby dále bojoval sám za svůj lid. Skupina spoutaných osob symbolizuje slovanské národy podmaněné, utonulé v moci Germánů. Postavy bardů vysvětlují, že o Pobaltských Slovanech víme jen z kronik, bájí a pověstí. Dole vpravo lidový řezbář tvoří nového slovanského bůžka náhradou za zničeného Svantonvítova - boha čtyř tváří. Tmavší barevný tón dává dvojici matky se synem plasticky vyniknout z prostředí záměrně dvojrozměrného. Tato dvojice symbolicky naznačuje soumrak a posléze i zánik Slovanů v Pobaltí, který si velkou měrou sami svoji nesvorností zavinily.

04/ Apotheosa z dějin Slovanstva

/ Mýtické bezčasí /

Čtyři období Slovanstva ve 4 barvách - rozměr 4,05x4,80 m

Tento závěrečný obraz shrnuje a symbolicky čtyřmi barvami opakuje celou historii Slovanů. Dole vpravo modrá barva znázorňuje mystický dávnověk a znovu nám připomíná Sloany v pravlasti. Pohanský žrec slouží zápalnou obět' bohům za rozkvět Slovanů. Výjevy v černé barvě, to je doba poroby. Nájezdy Franků, Avarů, Turků a 300 léta poroba po bitvě na Bílé Hoře. Červená barva symbolizuje dobu slávy a rozkvětu Přemyslovců, za Karla IV., reformátorské myšlenky Mistra Jana Husa, mírové snahy Jiřího z Poděbrad, vítězství nad Rakouskem-Uherskem. Střed obrazu naplňuje jásavá žlutá, barva radosti a svobody. V letech 1917 - 1918 mnoho slovanských národů dosáhlo konečně národní svobody. Vlevo dole lidé zelenými lipovými ratolestmi vítají bojovníky ze zahraničí - naše legionáře (italské, francouzské, ruské, anglické, srbské a ze zámoří, všech legionářů bylo více než 146 000!). Ženy v různých slovanských krojích pletou girlandy a připravují vlajky k oslavě samostatnosti národů. Vpravo děkuje stařec za to, že se dočkal svobody. Za ním jsou vlajky těch národů, které se zasloužily o vítězství v I. světové válce. Vlevo jsou zástupci různých slovanských národů. Nahoře dominuje postava Slovana, konečně svobodného, v nespoutaných rukou má věnec svobody, vítězství a svornosti. Za ním žehná Kristus pod obloukem duhy - míru všem mírumilovným národům. Alfons Mucha svou tvůrčí činností a pracovním vypětím dokázal vytvořit neobvykle cenné komplexní dílo, čímž nám předává svůj stále živý odkaz: "Výzvu ke svornosti, společné tvůrčí činnosti,

05/ Zavedení Slovanské liturgie na Velké Moravě

/ Panslovanský okruh/

Chvalte Boha rodným jazykem - rozměr 8,10x6,10 m

Říše Velkomoravská nebyla jen volným svazkem kmenů, ale semknutým státem, který úspěšně čelil výbojným náporům Franků. Její prozíravý vládce, kníže Rastislav pochopil, že zavedením křesťanství ve své říši odstraní záminku válečných nájezdů nepřátel a zároveň posílí svou moc. V letech 860- 861 proto žádal papeže Mikuláše I. o vyslání biskupa a vytvoření samostatné církevní organizace ve své říši. Papež však odmítl a Rastislav se tedy obrátil na byzantského císaře Michala III., představitele řecké východní církve, aby na Moravu vyslal učitele, kteří by hlásali křesťanskou víru srozumitelným slovanským jazykem. V roce 863 přišel ze Soluně (Thessaloniké) vzdělaný filozof Konstantin, který později přijal jméno Cyril, se svým bratrem Methodějem. Novým písmem - hlaholicí - přeložili evangelická čtení z byzantských předloh do staroslověštiny. Stali se tak zakladateli našeho písemnictví. Věrozvěstové vybrali schopné úředníky, naučili je písmu a bohoslužbám ve slovanském jazyce. Přestože proti těmto bohoslužbám sváděli urputný boj franští latinští kněží, zvítězila důslednost Metodějova, křesťanství bylo přijato a Moravané přestali býti barbary. Obraz představuje hlavní město Velké Moravy - Veligrad. Na nádvoří knížecího hradu na vyvýšeném stolci sedí kníže Svatopluk obklopen družinou, před ním biskupové a velmožové. Diakon čte papežův list, bulu Industriae tuae, kterou papež ustanovuje Metoděje arcibiskupem, podřizuje mu v Nitře sídlícího biskupa Wichinga a povoluje sloužit bohoslužby slovanským jazykem. Čtenému pozorně naslouchají též franští rytíři. Před rotundou, malovanou podle chrámu sv. Jiří v Soluni, v čele průvodu svých žáků stojí Metoděj, vrátivší se roku 880 ze své třetí cesty do Říma. Cyril v Římě vstoupil do kláštera a je tam pochován. Skupina osob vlevo nahoře symbolizuje tehdejší násilně šířené křesťanství Franky. Nižle vpravo v kapuci je Cyril, ochraňující Moravany z nebes. V pravé horní části obrazu čtyřmi postavami jako ikonami Mucha symbolicky znázorňuje tehdejší spojení Velké Moravy s Kijevskou Rusí (sv. Olga s manželem Igorem) a Velkým Bulharskem (sv. Boris s manželkou). Uprostřed dvě postavy sedící jako na lodi jsou synové sv. Vladimíra Gleb a Boris - patroni námořníků a ochránci kupců - kteří byli uctíváni i na Velké Moravě. Postava mladíka s kruhem a zaťatou pěstí sugestivně znázorňuje symbol síly a svornosti, které se Slovanům v minulosti tak často nedostávalo. Nesvornost byla jednou z hlavních příčin pádu Velké Moravy. Modelem této postavy byl umělcův syn Jiří.

06/ Car Simeon Bulharský (889 - 927)

/ Panslovanský okruh/

Jitřenka slovanského písemnictví - rozměr 4,80x4,05 m

Vrcholem bulharské moci a slávy je doba panování cara Simeona na přelomu 9. a 10. století. Po úporných bojích se sousedy ovládl téměř celý Balkán a jen málo chybělo k tomu, aby se zmocnil byzantského císařského trůnu. Byl velmi vzdělaný a v dobách míru se věnoval písemnictví a kultuře. Když na Velké Moravě 6.4.885 zemřel arcibiskup Metoděj, byly právě vedeny ostré spory mezi zastánci latinské a slovanské liturgie. Ačkoliv Metoděj prosazoval za svého nástupce moravského kněze Gorazda, římská kurie svěřila správu moravské církve nitranskému biskupovi Wichingovi a současně zakázala užívání slovanského jazyka při bohoslužbě. Slovanští kněží byli z Velké Moravy vypuzeni a převážná část jich našla útulek v Bulharsku, zejména Kliment, později zvaný Ochridský, první biskup bulharský slovanské národnosti, dále pak Naun a Angelarij, kteří zjednodušili hlaholicí v cyrilici a později v azbuku. Simeon na vrcholu své moci dosáhl pro sebe i pro Bulharsko císařskou korunu, nazval se Carem Bulharů a Samodržcem Řeků. Doba Simeonova je vrcholem bulharské slávy proto, že byla prolnta hluboce vzdělaným a vysoce osvíceným duchem cara samého. Byl milovníkem a šířitelem všeho umění, zvláště pak literárního. Jazyk bulharských Slovanů prohlásil v r. 894 za státní i církevní řeč, podporoval literární školy v Ochridu a Velké Pereslavi. Z tohoto období se v Bulharsku začíná šířit hnutí za nápravu v církvi, za zmírnění útisku, šíří se do dalšího světa a přetrvává několik století. Hnutí, tzv. bogomilství, zavrhuje války a zabíjení - je to jedna z prvních křesťanských herezí předcházejících Viklefa a Jana Husa. A. Mucha nás přivádí do sídelního města cara Simeona, Velké Pereslavi na řece Kamčii na severní straně Nizkého Balkánu (dnes Preslava). Písaři zapisují paměti starců, aby neupadly v zapomnění. Je zde předkládána všechna dostupná literatura a sbírány poklady myšlenek ze spisů byzantských. Mniši rychlopisci přepisují a rozmnožují literární díla. Panovník ve společnosti učenců sám řídí jejich práci, udílí rady a přijímá vyslance ostatních vládců, kteří přicházejí (zleva) pro učitele a zdroje vědění. Vlevo nahoře je namalován Kliment Ochridský, vpravo Naun a Angelarij. Celý obraz je proveden v byzantské pestrosti a výpravnosti.

07/ Přemysl Otakar II., král Železný a Zlatý (1253 - 1278)

/ Český okruh/

Svaz slovanských dynastií - rozměr 4,80x4,05 m

Václav I. nechal svému synovi Přemyslu Otakaru II. bohaté dědictví. České země prožívaly období hospodářské konjunktury a Přemyslovci patřili k nejmocnějším vládcům Evropy. Nemálo k tomu přispěla i emfyteuze, t. j. právo zákupné, německé a dědické (jure theutonicum). Příliv zahraničních řemeslníků, horníků, obchodníků a umělců znamenal pro české království blahobyt země. Kutná Hora poskytovala hojnost stříbra, velké příjmy a štedrost Přemyslova byla příslovečná v celé Evropě, proto byl znám jako král zlatý. Česká říše se zvětšila po Rakousích o Štýrsko, Chebsko, Korutany, Kraňsko a další území. Uherská Arpádovci Bela IV. si často nacházel záminku k vojenskému střetnutí s Přemyslem. Pod vedením Bélova prvorozeného syna Štěpána se k maďarskému vojsku přidal Daniel Haličský se synem Lvem, krakovský kníže Boleslav, přidružily se i houfy Kumánů, Charvatů, Valachů, Srbů, Bulharů, Bosňáků a dalších národů východních, dokonce i oddíl Tatarů. Od 11. července 1260 stála vojska proti sobě u Kressenbrunn na obou březích řeky. Dohoda zněla, že české vojsko ustoupí, nechá nepřítele přebrodit a ke střetu dojde až v poledne 13.7. Maďaři nedodrželi úmluvu a zrána 12. 7., hned, jak přebrodlili řeku, z chodu udeřili na české vojsko. To bylo velmi oslabeno, protože důvěřovalo danému slovu a rozjelo se za spížováním. Přesto oddíly, které zůstaly na bojišti, se postavily na odpor. Pak zasáhla pověstná Přemyslova železná jízda (ta mu vysloužila název "král železný") a za zpěvu písně "Hospodine, pomyluj ny" vrhla zpět málo ukázněnou uherskou a zejména kumánskou jízdu. Mezitím se spořádaly další české šiky a Uhři se dali na bezhlavý útěk. Přemysl obsadil Bratislavu a Bela musel nabídnout mír. Po tomto vítězství chtěl Přemysl Otakar II. zjevně projevit dobrou vůli k trvalému zachování míru s Arpádovci a smluvil tedy sňatek druhorozeného Bélova syna, rovněž Bely, s Kunhutou, dcerou Oty III. Braniborského a své sestry Boženy (Beatrix). Sám se po rozvodu s Markétou Babenberskou oženil s vnučkou Bely IV., dcerou ruského knížete Rostislava a Arpádovny Anny, krásnou Kunhutou. Ženil se 25. října 1261 v Bratislavě, tam, kde takřka před rokem zněl pokřik vítězicích českých oddílů. 25. října 1264 pak konečně k tomu, aby celému tehdejšímu světu při oddavkách Bely a Kunhuty ukázal, že je vskutku králem zlatým. Vidíme nejmocnějšího vladaře 13. století ve stanovém městečku v místech, kde se řeka Morava vlévá do Dunaje. Zvlášť srdečně zdraví své nedávné protivníky ve stanu, kde se konal svatební obřad. Je tu král Daniel Ruský (Haličský), srbský král Štěpán Uroš s oběma syny Dragutinem a Milutinem, vojvoda chorvatský, bosenský, sedmihradský, bulharský, knížata, hrabata i rytíři z Němce, z Polska, z východní Evropy i z Balkánu. Nádheru skutečně královskou je vidět na výzdobě, kterou sám Přemysl Otakar II. navrhoval. Osobně vybral vzácná roucha, sukna a tkaniny, aksamit a zlatohlav, v cizině objednal 20 tisíc liber stříbra na skvostné dary novomanželům a hostům. Kronikáři nám nechali svědectví i o množství potravin a nápojů: 5 stohů píce velkých jako kostel. Dobytek, brav i zvěř pokrýval celý ostrov na Dunaji. Na chleba přivezli tenkrát 1000 mtů pšenice (1 met = 1844,61 litrů). Vína tolik, že by stačilo na několik dnů pro všechny obyvatele obou zemí. Dunaj sotva unesl zásoby, jichž dal Přemysl Otakar II. svézt čtyřnásobek skutečné potřeby. Přes Dunaj kázal postavit pontonový most, po kterém mohlo jet 10 rytířů vedle sebe. V neméně nádheře ukázal se i Bela IV., který přišel s manželkou Marií a s oběma syny. Byli doprovázeni výkvětem šlechty zemi uherských v nádherných oděvech a dokonce i do vousů brad měli vpleteny drahokamy a perly. Po obědě pasoval Přemysl mnoho knížat a pánů na rytíře a pak následovaly hry, rej a hody. Tento velký Přemyslovec, o kterém se i veliký Dante pochvalně zmínil ve své Božské komedii, byl nejvážnějším kandidátem na císařskou funkci a právě proto mu kurfiřti nedali svůj hlas a císařem raději zvolili tenkrát ještě malé, bezvýznamné kníže, Rudolfa Habsburského. Mír, získaný těmito politickými sňatky, netrval dlouho. Znovu vtrhli Uhři na Moravu (1273), Přemysl Otakar II. musel čelit i náporu vojsk nového římského císaře (1276). Příměří, které musel s Rudolfem uzavřít, stálo ho četná území a zároveň byly domluveny sňatky dcery a syna Rudolfova se synem a dcerou Přemyslovou. De facto se toto příměří rovnalo porážce, o kterou se Ivím podílem zasloužili mnozí čeští páni, kterým se politika Přemysla Otakara II. nelíbila a cítili se ve svých právech zkráceni. Císař Rudolf dále zasahoval do pravomoci českého krále, zlákal na svoji stranu další české pány a tak se schýlilo k dalšímu vojenskému střetu. Došlo k němu 26.8.1278 na Moravském poli a skončil porážkou a smrtí největšího Přemyslovce - Přemysla Otakara II.

08/ Štěpán Dušan Srbský a jeho korunovace (1346)

/ Panslovanský okruh/

Slovanské zákonodárství - rozměr 4,05x4,80 m

Srbským kmenům dlouho trvalo, než se mohly sjednotit. Byly usídleny v údolích oddělených od sebe vysokými horami a teprve koncem 12. století setřásly byzantské panství. Největší část srbských kmenů v povodí Driny (tzv. Raška) a na Černé Hoře (tzv. Zeta) spojil Štěpán Nemanja v jednotný srbský stát, který ve 13. a 14. století utvrdil své postavení. Štěpán IV. Dušan vytvořil velkou říši, připojil k Srbsku jižní Makedonii, Albánii, Thesalii, okolí Bělehradu a další místa, takže jeho říše se rozprostírala od Dunaje ke Korintskému zálivu. 1349 vydal Zákoník, jímž byla kodifikována práva srbských feudálů, poddaní byli znevolněni, i svobodným rolníkům okleštil jejich práva. Po vydání Zákoníku pak propukla řada rolnických povstání. Roku 1346 o Velikonocích se dal Štěpán IV. Dušan ve Skoplji korunovat carem Srbů a Romljiů (Řeků). Obraz nám představuje okamžik bezprostředně po korunovaci. Průvod zahajují velmoži, nesoucí přílbu, štít a meč, státní kancléř nese státní pečeť. Před carem v korunovačním honosném rouchu nesou byzantské žezlo a dívky s ratolestmi v rukou sypou květy na cestu carovi i carevně, za carem krácející. Následuje nově korunovaný král Štěpán V. Uroš, syn nového cara. Hned za ním jde též nově vysvěcený patriarcha srbský, (metropolita), který před chvílí korunoval cara i carevnu. Průvod zakončují kněží, vyslanci všech evropských dvorů, šlechta a hosté. Na vyvýšených podíích vítají a zdraví průvod paní v nádherných úborech a po stranách chrámu holdují rytíři novému caru. V průvodu je i vyslanec našeho Krále Karla IV., který caru Dušanovi přál písemně. Svoje blahopřání zakončil slovy, že je šťasten, vida, že touto dobou celá říše římská se ocitá v rukou dvou Slovanů. (Karel IV. byl císařem západořímským, Štěpán IV. Dušan východořímským.) Krásným zakončením obrazu je postava dívky s čelenkou a dlouhým copem ve středu plátna dole, propracovaná bohatou Muchovou secesní tvorbou.

09/ Schůzka na křížkách (1419)

/ Český okruh/

Kouzlo slova. Podobojí - rozměr 4,05x6,20 m

Pravé a poslední křídlo triptychu "Kouzlo slova" je motivováno počátkem husitských válek. Po smrti M. J. Husa šířilo se náboženské reformační hnutí hlavně v jižních Čechách, zvláště v okolí pozdějšího Tábora. Bylo zde totiž hodně pamětníků, kteří chodili poslouchat jeho kázání v době, kdy se tu zdržoval ve vyhnanství. Toto lidové jihočeské hnutí bylo ve svém prvotním stavu velmi prosté. Bylo nenásilné a jeho inspirátoři chtěli uskutečnit království boží na zemi náboženskou obrodou lidu v duchu evangelia. Shromažďovali se na horách: na Hradišti (pozdější Tábor!), na Beránku u Vožic, na Orebu u Třeběhovic a chtěli žít životem prvních křesťanů. Na těchto horských poutích se také kázalo proti zabíjení nevěrných, prosazovalo se nenásilí a křesťanská láska. Tato zásada ale byla brzy porušena, protože velmi často shromáždění byla rozehnána násilím. Ke slovu se dostala radikální větev táborská, která se chtěla bránit. 17.9.1419 bylo vydáno "obcí táborskou" při schůzi na Boží hoře písemné svolání všem věrným Čechům. Sepsal je plzeňský kněz Václav Koranda starší a znělo: "Bratři! Věztež, že vinnice zakvetla, ale kozlové chť ji sniести, protože nechodíte s holmi, ale s brání!" Další schůzka, tentokrát již ozbrojená, uskutečnila se 30.9.1419 na výšině za Jesenicí na Křížkách. (Toto místo je dodnes zvané "U Křížků", je 20 km jižně od Prahy směrem na Benešov blízko Velkých Popovic). Na schůzi se dostavil první Václav Koranda, který stojí na lešení, vybudovaném narychlo nad doškovou střechou chalupy. Pod ním táboří poutníci z Plzně, které on sám přivedl. Vidíme je při přijímání u dlouhého stolu pod borovicemi. Tenkrát se teprve začínalo přijímat i z kalicha, který se pak stal symbolem této náboženské opozice. Někteří bratři napájeli koně, jiní perou prádlo, připravují jídlo a vyhlíží průvod přicházející z Prahy. Celá krajina je ponořena v zlověstné šero, jen záblesk světla dopadá na poutníky a symbolicky tak hlásá úsvit nové éry. Symbolů užil na tomto obraze mistr Mucha hodně: suchý strom a bílý prapor = smrt, živá borovice a červený prapor = život. Temná, zachmuřená obloha, protřzená světlem blesku, to jsou převratné změny, které právě v Praze nastaly: Václav IV. nedávno zemřel, došlo k první pražské defenestraci a Jan Žižka formuje první vojenské oddíly. Vzniklá válečná strana, která na otázku, zda je křesťanu dovoleno bojovat pro zákon boží, dala odpověď jednoznačnou, nestarajíc se nijak o výhrady, klausule a nejistoty Mistrů Pražských. Celý obraz je pojat jako výzva a volání do zbraně, do boje za pravdu, pro kterou Mistr Jan Hus život položil.

10/ Kázání Mistra Jana Husa v kapli Betlémské (1412)

/ Český okruh/

Kouzlo slova - pravda vítězí - rozměr 8,10x6,10 m

Obraz je střední částí triptychu "Kouzlo slova", znázorňuje mistra Jana Husa, kázajícího v kapli Betlémské. Kaple byla čtyřlodní s gotickou klenbou. Na levé straně od oltáře byla sakristie, která uchovávala dvě mrtvolky dětí, při narození Ježíšově v Betlémě Herodem zavražděných. Proto dostala kaple své jméno Betlémská. V době Husově byla jediným místem v Praze, kde se kázalo česky. Pohled do kaple je malován ze stupňů oltářních. Mistr Jan Hus káže pražskému lidu všech vrstev. Pod kazatelnou sedí žáci, bedlivě naslouchají a dělají si poznámky. Mistr Jan v té době byl nejen kazatelem, ale také rektorem Univerzity Karlovy v Praze. Vlevo při stěně kaple, vedle zahalené postavy v bílém, je tmavá postava - Jan Žižka z Trocnova - dvořan krále Václava IV. a dveřník královny Žofie. Před ním sedí kramář Kříž, který daroval část pozemku na stavbu kaple, vedle něho Hanuš z Mulheimu, který opatřil povolení ke stavbě i peníze na vybudování kaple. Pod baldachýnem vpravo sedí královna Žofie, jejímž zpovědníkem byl Jan Hus a za něhož se často u svého chotě krále Václava IV. přimlouvala. Hus ve svých kázáních brojil proti nepravostem církve a prodávání odpustků jako části pokání po zpovědích. Její dvorní dáma, která má podobu manželky A. Muchy, Marie rozené Chytilové, se dívá vpravo, kde v koutku za románskou křtitelnicí je postava, zahalená kápí, která si poznamenává výroky Husova kázání. Je to špeh katolických kněží, kteří chtěli být informováni o tématu Husových přednášek. V roce 1912 byl nad Prahou vyhlášen interdict, který měl trvat dotud, dokud Mistr Jan Hus neopustí Prahu. Vidíme tedy našeho národního mučedníka při jeho posledním kázání v Betlémě. Obraz byl namalován v roce 1919. V té době byl v kapli Betlémské ještě vestavěn nájemní dům (po jejím zrušení za Josefa II.). O renovaci kolébky husitského hnutí bylo usilováno již za první republiky, ale objekt patřil německé technice a ta si kladla nepřijatelné podmínky. Teprve v roce 1953 byla kaple obnovena ve své původní podobě architektem J. Frágnerem.

11. Jan Milič z Kroměříže

/ Český okruh/

Klášter z nevěstince - rozměr 4,05x6,20 m

Milič byl synem tkalcovského mistra v Kroměříži. Původně se věnoval kněžskému stavu a vstoupil do služeb královské kanceláře Karla IV. v Praze. Posléze se stal královským místokandléřem a kanovníkem u sv. Víta. Obě funkce byly nejen velmi čestné, ale i výnosné. Záhy poznal, že přemnozí vysocí hodnostáři světští i duchovní žijí značně prostopášně a jejich příkladu následovali mnozí měšťané i nižší vrstvy obyvatelstva. Karel IV. v té době pozval z Vídně do Prahy německého kazatele Konráda Waldhausera, aby kázal proti nepravostem a hříchům Pražanů a pod vlivem Waldhauserova učení i Jan Milič se vzdal svých funkcí a v dobrovolné chudobě působil slovem i příkladem k polepšení lidu. V jazyce českém, latinském i německém kázal v kostelích i na ulici a horlivě tepal pýchu, smilstvo a lakomství. Dvakrát byl proto nařčen z kacířství a obhajoval se u papeže. V roce 1372 se dočkal neočekávaného úspěchu. Mnoho veřejných nevěstek, pohnutých jeho slovy se dalo na pokání. Milič si od krále vyprosil místo, kde kdysi ve Starém Městě stával hampejz "Benátky", k tomu dílem přikoupil, dílem odkazem obdržel několik staveníšť a na takto získané prostoře založil kapli a řeholní útulek pro padlé ženy "Nový Jeruzalém". Obraz v pozadí zachycuje zbytek zmíněného hampejzu a přihlížející dav, vlevo je část gotické zástavby Prahy (Konviktská ulice). V popředí pod lešením stavby nového útulku vpravo je znázorněn Jan Milič pozoruje ženy, které uchváceny jeho plamennými slovy odkládají veškeré své šperky a dávají se na pokání. Symbol pokání, nápravy a konání nenápadného dobra představuje sedící žena se zavázanými ústy. Osobností Jana Miliče z Kroměříže ztvárňuje umělec příklad velké lidské obětavosti a aktivní pomoci trpícím. Obraz je prvou částí triptychu "Kouzlo slova".

12/ Po bitvě u Grunwaldu (1410)

Severoslovanská vzájemnost - rozměr 6,10x4,05 m

/ Panslovanský okruh/

Ve 12. století se usadil na území Pruska, tehdy ještě slovanského, Řád německých rytířů, aby křtil Prusy a Litevce. Šířením křesťanské víry sledoval hlavně své mocenské cíle a ohrožoval Litvu a Polsko, ačkoliv ty již byly křesťanské. U Grunwaldu v Mazursku došlo 15. července 1410 k rozhodné bitvě mezi vojskem polsko-litevským a Řádem německých rytířů (křižáků). Podle smlouvy mezi polským králem Vladislavem Jagellem a českým králem Václavem IV. přitáhly Polákům na pomoc sbory z Čech a Moravy. Vedl je udatný moravský rytíř Jan Sokol z Lamberka. S ním šel i mladší Žižka z Trocnova, který byl nucen opustit rodný stateček v jižních Čechách, protože žil v nepřátelství s Rožmberky. Obraz představuje bitevní pole za rozednávání druhého dne po krvavé bitvě. Mocný a pyšný Řád německých rytířů je konečně poražen. Král Vladislav v doprovodu své družiny přišel pohlédnout na vítězství a byl zdrcen. Stojí na pahorku, pod kterým leží mrtvola velmistra Řádu německých rytířů s křížem na prsou - Ulrich von Meinichingen, kolem nezměrné pole mrtvých. Mimo pobitých nepřátel král vidí i nesmírné oběti svých bojovníků, které musely být přineseny, aby byla zlomena moc uchvatitelů. Nad prolitou nevinnou krví si král v bolesti zastřel svoji tvář. V pozadí pravoslavný patriarcha žehná všem padlým, hlavně Smolencům, kteří stály v prvních řadách. Četné bílé pláště s černými kříži, které pokrývají bojiště značí, že moc Řádu byla zlomena a Polsko i Litva zbaveny staleté hrozby. Vlevo v křižáckém plášti klečí postava. Za ní stojí bojovník v pancíři a široké přilbě. Přimo za ním je Sokol a vlevo vedle něho Jan Žižka se sklopem přes pravé oko. Historik jezuita Balbin uvádí, že Žižka o oko přišel v této bitvě. Pravda je, že o ně přišel v šarvátce už jako mladík. Je velmi zajímavé, že Mucha i toto téma velkého vítězství Slovanů nezařazuje do své Slovanské epopoje z pozice pýchy nad vítězstvím, ale jako příklad odsuzující násilí i jako výzvu k mírovému soužití národů.

13/ Po bitvě na Vítkově (1420)

/ Český okruh/

Tě Boha chválíme - rozměr 4,80x4,05 m

Jednou ze slavných kapitol naší české historie husitského období byla bitva o Prahu mezi husitskými vojsky vedenými Janem Žižkou z Trocnova a mezi vojsky císaře Zikmunda, který si po smrti krále Václava IV. dělal nárok na české království. K rozhodujícímu střetnutí došlo v neděli 14. července 1420. Obrovské vojsko císařovo, složené z žoldáků celé Evropy oblehlo tehdy Prahu. Žižka, který včas přitáhl od Tábora Pražanům na pomoc si jako zkušený vojevůdce uvědomil důležitost hory Vítkova pro obranu města. Proto tento kopec zčásti opevnil, mohl však na místě zanechat jen malou posádku obránců, protože jeho vojsko bylo početně nepoměrně slabší nepřítele. Všechny přístupy k Praze byly obsazeny Zikmundovým vojskem, vyjma silnice vedoucí z Poříčské brány pod Vítkovou horou na Tábor. K zajištění spojení Prahy s okolím dal Žižka na Vítkově postavit dva obranné dřevěné sruby chráněné malým příkopem a obehnané zdí. Toto klíčové místo hájil sám s 26 muži, dvěma ženami a jednou dívkou. Zikmundova vojska, která již obsadila Pražský hrad i Vyšehrad zahájila rozhodující útok na Prahu v neděli 14. července 1420. Vítkov s velikou přesilou měla dobýt jízda z Mišně a Durynska, která se mocným nápořem dostala až ke srubům, zde však se setkala s hrdinným odporem obránců. Dlouho zuřil nerovný boj, v němž i sám Žižka byl již ve velkém nebezpečí. V této zoufalé situaci Poříčskou branou do zad křižáků vpadli Pražané, nepřítel v panice a zmatku se dal na bezhlavý útek po strmých svazích, kde valná část jízdy zahynula. Obraz zachycuje výjev, kdy Žižka po tomto skvělém vítězství sešel se svými bojovníky s Vítkova dolů, před ním na zemi leží ukořistěná výzbroj. U polního oltáře drží tábořský kněz hostii v rozštěpci, v hluboké pokoře a díkuvzdání zde leží kališníční kněží. Společně děkují Bohu, že jim dopřál zvítězit. Za oltářem na proutěném koši sedí muž a motlitby doprovází hrou na polní varhany. Vlevo vpředu u cesty si mladý bojovník obvazuje rány a statná tábořská žena sytí nové pokolení. V pozadí vlevo je vidět Poříčskou bránu s městskými hradbami, výrazně osvětlenou slunečnými paprsky. Vpravo se rýsuje Vítkova hora, před níž Žižka v rudém plášti stojí v hlubokém zamyšlení a se svými bojovníky vroucně děkuje za toto zázračné vítězství "Božích bojovníků". Vítkov byl přejmenován na Žižkov a na jeho vrcholu dnes stojí mohutná socha, představující Jana Žižku z Trocnova na koni s hejtmanským palcátem v ruce.

14/ Petr Chelčický

/ Český okruh/

Neopláčet zlem zlé - rozměr 6,20x4,05 m

Petr Chelčický byl náboženský myslitel XV. století, který žil ve vsi Chelčice u Vodňan. Znal se osobně s některými vůdčími postavami husitského hnutí a to jak s Janem Husem, tak i s některými jinými osobnostmi, které stály v čele husitských revolučních zápasů po Husově smrti. On sám nebyl husita, jeho náboženské zásady byly odvozeny ze základní rovnosti všech křesťanů, kteří v podmínkách světského soužití musí snášet a přijímat zlo ve prospěch života posmrtného. Tím se zásadně odlišoval od stoupenců Husových, kteří svoji i boží pravdu obhajovali i zbraní. Obraz představuje historickou událost na podzim roku 1420, kdy vítězná husitská vojska se vracela od Prahy do Jižních Čech. V té době mocný feudál Oldřich z Rožmberka, od své porážky u Tábora nesmiřitelný nepřítel husitů, přepadl se svými žoldnéři město Vodňany, které už od dob krále Václava IV. bylo městem husitským. Husitské konšely a ostatní příznivce husitů vyhladil, pobořil hradby města a ustanovil protihusitskou konšelskou správu. Zpráva o tomto činu se velice rychle donesla vítěznému husitskému vojsku, které z ležení u Písku vtrhlo do Vodňan potrestat spáchanou křivdu. V pozadí obrazu vystupují mocné sloupy kouře z vydrancovaného a zapáleného města, ze kterého prchají měšťané k rybníku blízko vsi Chelčice, na jehož břehu uložili své mrtvé a raněné. Beznaděj, strach a úzkost lze vyčíst z mnohých tváří, vlevo pláče děvčátko, které z celé domácnosti zachránilo jen něco nádobí v košíku a ptáčka v kleci, vedle mladá žena běduje nad svými drahými. Avšak i jiné city se rodí v srdcích měšťanů, jež hledí zpět k hořícímu městu, zvedá se touha po pomstě a přehlušuje vše ostatní. A tu přichází mezi ně Petr Chelčický, člověk čistých zásad se svojí velkou vírou v moc lásky, snášenlivosti a odpuštění. Zadržuje hrozící pěst muže a mírně ho zaráží svým: Ne, nesmíš oplácat zlo zlem, neboť to se pak násobí a konce mu není. Nechte zlo, ať samo sebou zanikne. Petr Chelčický ve svých traktátech odsuzuje vše, co odporuje lásce, víře a naději, odsuzuje násilí v jakékoliv podobě. Dožil se ještě konkrétního naplnění svých ideálů, když v roce 1457 bratr Jan Řehoř založil v Kunvaldě podle jeho učení Jednotu bratrskou.

15/ Jiří z Poděbrad, král obojího lidu (1458 - 1471)

/ Český okruh/

Rozměr 4,80x4,05 m

Diplomacii, přímost a zásadovost krále "dvojího lidu" zobrazuje Alfons Mucha jednou z typických příhod panovníkova jednání. Papež Pius II. nevlídně přijal v Římě poselství Jiříkovo, vedené Zdeňkem Kostkou z Postupic a Prokopem z Rabštejna. Důvodem papežovy nevole byla naprostá politická převaha Jiřího z Poděbrad ve střední Evropě. 3.4.1462 vrací se poselstvo zpět do Prahy a s ním přijíždí i stálý vyslanec českého království ve Vatikáně doktor Fantim de Vale. Přináší králi Jiřímu a zvýšeným hlasem pronáší papežův požadavek, aby se zřekl kališnictví on sám, jeho rodina i celý národ, třebaže jsou dosud platná basilejská kompaktáta. Král přijímá posly z Říma v Králově dvoře ve Starém Městě pražském (zadní trakt Ungeltu) za přítomnosti zemského sněmu, který zasedá už druhý den. Králova reakce na drzý rozkaz papežův je neobvykle prudká. Vztyčuje se ze svého křesla tak rychle, že i židle se kácí a odpovídá, že "...neuznává papeže soudcem nad svědomím svým, své rodiny ani svého národa." Papežští poslové stojí, není jim nabídnuta židle, protože i čeští poslové museli v Římě před papežem stát. Zděšení nad ostrou královou odpovědí zračí se v tvářích doprovodu papežského legáta, hrdost je v postojích a výrazech českého panstva. Podle znaku pětিলisté růže poznáváme pána z Rožmberka, člena královské rady a nejmocnějšího vladaře jižních Čech. Proti němu sedí arcibiskup Rokycana s křížkem na fialovém rouchu. Vpravo v rohu sedí drobná postava s bláznovskou čepicí, moudrý a vysoce vzdělaný člověk, který se zřekl všech svých výsad, aby mohl králi radit a dobře radit, je to známý bratr Paleček, nejslavnější šašek středověku. Vlevo od něho, tváří k nám je symbolická postava chlapce v klobouku, který právě rázně zavřel knihu s nápisem: Roma finita (Řím končí). Po ukončení výše uvedené krátké, ale významné audience propouští král všechny papežské velvyslance, jsou chráněni vyslaneckou imunitou. Následujícího dne si však předvolává doktora Fantima de Vale jako svého královského úředníka, aby se odpovídal za svoji zradu a káže uvrhnout ho do vězení. Výslovně přitom označuje místo: věž poděbradského hradu. Papež na toto uvěznění reaguje tím, že dává krále Jiřího do klatby, dokonce si trófuá zbavit ho královské koruny. Král Jiří po vyslechnutí této zprávy prohlásil, že si je jist, že země jako český král. Ke škodě našeho národa zemřel král Jiří už v 51. roce svého života, tedy v době, kdy byl na vrcholu své diplomatické a politické síly.

16/ Hájení Sigetu proti Turkům Mikulášem Zrinským (1566)

/ Panslovanský okruh/

Rozměr 8,10x6,10 m

Chorvatský bán Mikuláš Zrinský, člen starého šlechtického rodu Šubičů Bribirských, proslul obranou vlasti proti Osmanům. Roku 1563 se stal velitelem královského vojska na Dunaji a v Sigetu (Sigetvár záp. Pecs a sev. Drávy). Roku 1566 Turci s velkým vojskem vtrhli do Uher a počátkem srpna oblehli Siget. Město, zámek i starý hrad byl obránci úporně hájen. Z historie víme, že sice Zrinský město proti turecké přesile neuhájil, ale nesmírnou odvahou obránců a velkými ztrátami nepřátel bylo turecké tažení na západ na několik let zastaveno. Obraz zachycuje poslední okamžiky obrany, když je již město Turky dobyto. Hoří zámek i starý hrad, ve kterém Zrinský pronáší plamennou řeč ke zbytkům posádky a chystá se s ní k poslednímu výpadu. Je odkládána veškerá těžká výstroj, aby vyčerpaní bojovníci byli při výpadu pohyblivější. Proti bráně ve věži, která je skoro zahalena dýmem, je postaveno dělo, nabité kovovým šrotem, aby přivítalo útočící janičáry, až se brána otevře. V pravé části obrazu je znázorněna prachárna, kterou obránci raději vyhodili do povětří, než aby ji vydali nepříteli. Manželka Mikuláše Zrinského zapaluje smolnici, aby ji vhodila do věže s prachem. K ní na lešení vystupují i ostatní ženy a dávají přednost smrti před zajetím a otroctvím. Temný sloup dýmu, rozdělující obraz, symbolizuje explozi pevnosti i vznešenost hrůzně lidské oběti zájmům svobody.

17/ Bratrská škola v Ivančicích

/ Český okruh/

Kolébka Bible kralické - rozměr 8,10x6,10 m

Jednota Českých bratří představovala náboženskou společnost, která vznikla počátkem druhé poloviny 15. století z odporu proti zkaženosti a zlořádům církve římské a utrakvistické. Snažila se povznést mravní úroveň lidu pomocí vzdělávání. A. Mucha nám obrazem představuje své rodiště Ivančice s městskými hradbami a chrámovou věží podle tehdejší podoby. Jednou z nejznámějších bratrských škol byla právě šlechtická škola v Ivančicích. Byla štědře podporována tehdejšími pány na Rosicích a Náměšti nad Oslavou, Karlem Starším ze Žerotína. Učili na ní význační lidé, mezi nimi i vysoce vzdělaný Přerovan, Jan Blahoslav. Přeložil z řečtiny do češtiny Nový zákon. Tento překlad byl označován za perlu české literatury. U sboru v Ivančicích byla zřízena tiskárna a počala se tisknout bible. Později 1578 byla tiskárna přenesena do románské tvrze v blízkých Kralicích - dnes je tam zřízeno Muzeum Bible kralické. Obraz znázorňuje vyučování bratrské školy v přírodě. Toto místo se dodnes nazývá "Ve sboru". Vyučování je však přerušeno, protože školu navštívil mocný Žerotín. Sedí vpravo pod přístřeškem a prohlíží si výtisky bible. Poblíž odpočívá jeho druhá manželka s dítětem mezi koleny. Je o ní známo, že byla churavá po celý svůj život - zračí se to v její tváři. Na pravém okraji plátna je znázorněna tiskárna. Vlevo sedícímu slepci čte z bible pro útěchu mladík, který má podobu A. Muchy. Slunný podzim, bohatý svými plody symbolicky znázorňuje dobu Bratrství jako žirnou a bohatou dobu ovoce po palčivém létu husitských válek. Vlaštovky okolo věže kroužící a loučící se na podzim se svým krajem ukazují, že brzy i Bratřím nastane trpká doba po nešťastné Bílé hoře a ten, kdo nezapře své náboženské přesvědčení, bude muset opustit svůj drahý domov a hledat hrob v cizině.

18/ Jan Ámos Komenský, učitel národů

/ Panslovanský okruh/

Plamínek naděje - rozměr 6,20x4,05 m

Rodina Komenských má své jméno podle vesnice Komné (Komňa) u Uherského Brodu. Martin Komenský působil u svého bratra mlynáře v Nivnici a zde se mu 28.3.1592 narodil syn Jan. Brzy se celá rodina odstěhovala do Uherského Brodu, kde patřila k zámožným měšťanům a významným členům Jednoty bratrské. Jan prožil slunné dětství, vše se mu jevilo harmonicky utvářené, pocit bezpečí byl provázen i bezstarostností, nebylo o ničem pochyb, nic nebylo tajemné, z ničeho nebyl strach. Když bylo Janovi 10 let, zemřel mu otec. O rok později ztratil matku a dvě ze čtyř sester. Další bolestnou ranou bylo poznání hrůz války, když byla Strážnice, kde žil v rodině své tety přepadena oddíly Štěpána Bočkaje. To, co viděl a zažil, zanechalo v něm nesmazatelnou bolestnou stopu a nikdy víc neutlumenou touhu po míru, které zasvětil celý svůj život. S pomocí členů Jednoty bratrské dostal se do školy v Přerově, nejlepší po ivančické. Vysokou školu absolvoval v Herbornu a v Heidelbergu. Už jako student začal psát "Poklad jazyka českého" a připravoval se na dílo pro mládež: "Divadlo veškerenstva věci" (Theatrum universitatis rerum). Po příchodu domů se brzy stal knězem a učitelem přerovské školy, pak i rektorem školy ve Fulneku. A pak dlouholeté napětí mezi českými stavy a habsburským absolutismem vybuchlo. Byla to druhá pražská defenestrace 1618, odpor proti Ferdinandu Štýrskému, volba Friedricha Falckého českým králem, začátek české války, která přerostla ve válku třicetiletou. Po dvouletém neslavném válčení bylo české stavovské vojsko na hlavu poraženo na Bílé Hoře. V létě 1621 na Staroměstském náměstí v Praze položilo sedmadvacet vůdců stavovského povstání své životy na popravčím špalku a v oprátkách šibenic. Záhy nato se Komenský dovídá o zatýkacím mandátu, který byl vydán zvláště pro jeho osobu. Uposlechl varování Karla Stašihovo ze Žerotína a skrýval se nejdříve v duté lipě nedaleko Štemberka na zboží Žerotínů, ale pak musel před fanatickými nepřáteli prchnout z Moravy do Brandýsa nad Orlicí. Roku 1628 musel definitivně odejít do exilu nejprve do Lešna v Polsku, pak nastaly jeho poutě do Anglie, do Francie, do Švédska, do Uher a zpět do Lešna. Mir, který byl sjednán roku 1648 znamenal pro Habsburky nadlouho nadvládu v Čechách a pro Komenského i jeho přátele doživotní vyhnanství. Z jeho bolavé duše vytryskl "Kšaf umírající matky Jednoty bratrské". Komenského čekala ještě jedna krutá rána. Přes Lešno se přehnala švédská i polská vojska a město tři dny hořelo. Zase musel prchat a své drahocenné rukopisy k "Pokladu jazyka českého" zakopal do země, ale požár je zničil. Tenkrát snad poprvé viděli lidé Komenského plakat. Stáří prožil největší syn našeho národa v Holandsku, které důvěrně znal ze svých dřívějších cest u laskavých přátel. Domov našel v Amsterdamu, ale ani zde neodpočíval. Gigantické dílo "Opera didactica omnia" (Veškeré spisy didaktické) znovu potvrdilo trvalý úspěch Komenského génia. Mládež celého světa mu vděčí dodnes, že škola se změnila z místa strachu v "dílnu lidskosti". Ještě v něm dožívá pocit uspokojení nad velmi zajímavým a plodným rozhovorem s inženýrem René Descartes, seigneur du Perron, člověk, který pochybnost povýšil na hlavní ideu, racionalista, ctitel rozumu a jeho schopností, aristokrat starobylého urozeného rodu a katolík, sklonil se po čtyřhodinovém dialogu před čistotou srdce a ryzím charakterem protestanta, před člověkem bez domova, klesajícím pod břemeno starostí především o jiné a pod tíhou odpovědnosti za jiné. Chce se napsat ještě tolik rad o nápravě věcí lidských, věří, že i když jeho práce nepromluví k lidem jeho dneška či zítřka, bude jednou slyšena v budoucnosti. A tak večer co večer chodí na břeh moře vzpomínat na vzdálenou vlast a promýšlí další svá díla. To už pokročilé stáří a nemoc ho připoutává na křeslo, ve kterém ho přátelé nosí. Naděje, že domů by se mohl vrátit, zhasíná jako plamínek lucerničky na písečném přesypu. Gesto beznaděje jeho přítele, hoře ženy a ostatních, napovídají, že jsme svědky posledních dnů života učitele národů. A tmavé, hluboké moře, splývající v dálce se zachmuřeným obzorem, to je bezedná bolest exulanta, který tolik miloval svoji zemi a tak velké dědictví jí odkázal. Sám ví, že se už svobody své vlasti nedočká, ale věří, že: "...vláda věcí Tvých k tobě se zase navrátí, o lide český!", tak zakončil svůj Kšaft. Toto proroctví, teprve po třech letech splněné, symbolizují lidé se světly přicházející a bílé světlo dopadající do popředí obrazu. V dálce je vidět siluetu Naardenu, kde tento nikým nepřekonaný učitel je pochován. Zemřel 15.11.1670 v Amsterdamu mezi svými přáteli, syn Daniel mu byl nablízku a kolem něho knihy, plány, záznamy. Ještě v posledních chvílích života myslí na nás všechny budoucí a nabádá nás: "nebudme, prosím, tak leniví, abychom po jiných toliko vždy hleděli a za jinými se zdaleka plaziti chtěli! Necht' nás také v něčem jiní před sebou vidí."

19/ Zrušení nevolnictví na Rusi

/ Panslovanský okruh/

Svobodná práce - osnova národů - rozměr 8,10x6,10 m

Carské Rusko vstoupilo na cestu kapitalistického vývoje mnohem později než jiné země. Vláda, oslabená porážkou v Krymské válce (1853 - 1856) a otřesené selskými bouřemi proti statkářům, byla nucena provést určité reformy. Selskou reformou byl položen základ průmyslového rozvoje země. Bez svobodné práce nebyl možný další pokrok v zemědělství i průmyslu a nevolnictví, ve kterém vězelo 47 milionů obyvatel, bylo již neudržitelné. Uvolněné pracovní síly mohly potom přejít do vznikajících továren. Dne 19.2.1861 (3.3.1861), v šestém roce vlády cara Alexandra II., byl vyhlášen "úkaz" zrušující nevolnictví. Obraz zachycuje studené únorové dopoledne na Rudém náměstí v Moskvě, před chrámem Vasila Blaženého. V pozadí po stranách se tyčí kremelské věže. Vpravo od chrámu - postaveného v 16. století prvním ruským carem Ivanem Hrozným - je kulatá tribuna, ze které po vyhlášení carského "úkazu" s ikonami odcházejí oficiální osobnosti. Na náměstí zůstává vesnický a městský lid, a jak je zřejmé z výrazu jejich tváří, chápe každý po svém získanou svobodu. To zejména vyjadřuje výraz obličeje postavy v kožichu s vysokým kloboukem, stojící v levé spodní části obrazu. Za věžemi historického chrámu maluje umělec v zimní náladě krajiny jen slabý sluneční svit jako symbol, že tehdy v roce 1861 ještě nevyšlo prostému ruskému člověku slunce skutečné lidské svobody. Negramotné mužiky statkáři utlačovali dále. Museli zaplatit "výkup" a jako nájem za pronajatou půdu od statkáře mužik nejčastěji odváděl polovinu své sklizně - to je tzv. práce na polovic. Mucha tento obraz namaloval v letech 1914 - 1915, po návratu ze své studijní cesty do Ruska v roce 1913. Svůj původní záměr, namalovat "Zrušení nevolnictví" jako slavnou historickou událost, změnil, když poznal útlak a nízkou kulturní úroveň prostého ruského lidu.

20/ Přísaha "Omladiny" pod slovanskou lípou 1894

/ Český okruh/

Slovanské obrození - rozměr 4,80x4,05 m

Po skončení třicetileté války nastaly pro náš národ kruté časy. Rekatalizace, centralizace a germanizace vyvrcholila v 18. století za Marie Terezie a za Josefa II. Tato doba největšího útisku politického a jazykového způsobila opak toho, oč Habsburkové usilovali, t. j. národní probuzení. O to tvrději zasáhly vládnoucí kruhy za Františka I. (1792 - 1835) a zvláště pak za vlády neschopného Ferdinanda V. (1815 - 1848) a pak centralistický ministr vnitra Bach (1849 - 1859). Pokus o zmírnění tuhého režimu v revolučním roce 1848 ztroskotat. Slované se tehdy pokusili o národnostní uznání, o posílení svého hospodářství a osvěty. Těžkou ranou pospolitosti Čechů a Slováků se stal dualismus (vytvoření Rakouska-Uherska) v roce 1867 za císaře Františka Josefa. Tímto aktem byli Slováci vydáni na pospas Maďarům. Pokroková část našeho národa pracovala ze všech sil na obnovení naší národní svébytnosti a spolu s ostatními slovanskými národy, kterým Rakousko-Uhersko nedovolovalo svobodný národnostní život, vlastní kulturu a politiku, snažila se o osvobození z područí habsburské dynastie. Koncem 19. století vznikla skupina pokrokové mládeže "Omladina" jednak v Praze, jednak i v Srbsku. Toto hnutí bylo obviněno z velerady a po odhalení r. 1893 a při procesu v r. 1894 u nás bylo před soudem 76 osob, z nichž 68 bylo odsouzeno úhrnem na 96 let. Mezi nimi byli i pozdější naši politici jako A. Rašín, A. Hajn, K. St. Sokol, S. K. Neuman a jiní. Obraz zachycuje mohutnou posvátnou slovanskou lípu (předlohou byla A. Muchovi skutečná památná lípa na Žambersku), v jejíž rozsoše sedí kněžka - matka Slávie (Čechie). Před ní klečí mládež, slibující věrnost národu a vzájemnou svornost. Vlevo v pozadí stojí stařec s mohutným sivým knírem - postava z dějin Srbska. Vpravo přísahá člen Sokola, za ním je náznak postavy, detaily obličejů přísahajících nejsou dokončeny, mistr Mucha se v tomto obraze vyhnul tomu, aby zde byl portrétován některý politik jeho současnosti. Je také pravda, že v letech 1925 a 1926, když A. Mucha maloval tento obraz, vyvrcholila zloba a nenávisť některých kruhů a kritiků proti umělci, který se odvážil zasvětit své dílo pokroku a humanismu. Pravděpodobně roztrpčení a urážka nedovolily malíři obraz dokončit, taky nikde a nikdy dříve nebyl vystaven. Dokončena a propracována je jen spodní část: Vlevo dívka hrající na harfu (dcera Muchova Jaroslava, zemřela 1987) a vpravo dítě - chlapec (syn malířův - Jiří). Jejich druzi a družky zosobňují mládí - budoucnost národa. Vpravo starý guslar hraje na gusle a zpívá o slavných činech předků a mládež naslouchá. Jen ten národ, který zná své dějiny, zdravé a silné kořeny svého původu, může s hrdostí žít a pracovat pro přítomnost i budoucnost, aniž by byl nucen kopírovat jiné vzory. Vedle guslara, úplně vpravo je namalovaná svastika - symbol slunce v pohybu, který byl uctíván starými Slovany i jinými starověkými národy. *

Výkladový slovník :

Panslavismus je idea jednoty slovanských národů, také je často známa jako tzv. **Slovanská vzájemnost** - hnutí usilující o sjednocení slovanských národů.

Slovanská mytologie je souhrn představ o přirozenosti světa a bozích vlastní pohanským Slovanům.

2. část – lokalita

Letná

Vžitý název Letná je označení lokality, která se skládá, kromě domovní zástavby, z Letenské pláně a Letenských sadů. Původ Letenských sadů je kladen do roku 1860. Letná leží v jihozápadní části současné Prahy 7, na části katastrálních území Bubeneč a Holešovice (původně Bubny), a obvykle se k ní kromě parkové části počítá i zástavba na holešovickém (bubenském) úbočí kopce a na severní straně pláně až ke Stromovce.

Letná je svoji polohou vnímána jako lokalita spojující významná pražská vzdělávací, historická a kulturní místa. Mezi ně především patří Letenská pláň, Letenský zámek, Národní technické muzeum, Národní zemědělské muzeum, Písecká brána, Pražský hrad, Chotkovy sady, Královský letohrádek, Kramářova vila, Veletržní palác, Akademie výtvarných umění, Právnická fakulta, Výstaviště Praha a jiné.

Letenské sady

V jihovýchodní části Letné se nachází od roku 1960 významná architektonická památka, tzv. **Bruselský pavilon**, respektive jeho restaurační část, přemístěná z výstavy Expo 58. Do roku 1990 sloužila jako restaurace, po nezdařeně a uměle vložené rekonstrukci slouží od roku 2001 jako kanceláře reklamní agentury.

V místech bývalé horní stanice letenské lanovky a bývalého depa a výchozí stanice Křižíkovy letenské tramvaje z roku 1891 stojí novorenesanční **Letenský zámek** z roku 1863 s komplexem restaurací. U záměcku stojí budova novorenesančního kolotoče, který byl původně pavilonem výstavy roku 1891 a v roce 1894 byl přemístěn na nynější místo; v roce 1994 z něj byl ukraden původní orchestrion.

Hanavský pavilon je výrazná dominantní budova vystavěná v novobaročném slohu nacházející se v pražských Holešovicích resp. v Letenských sadech na Baště sv. Tomáše neboli na Na Mariánských hradbách v těsném sousedství Kramářovy vily a nedaleko od kaple sv. Máří Magdalény. Jedná se o litinovou stavbu, jež byla původně vytvořena jakožto reprezentační pavilon Komárovských železáren pro pražskou Jubilejní zemskou výstavu v roce 1891. Tehdejším majitelem železáren byl kníže Vilém Hanavský - odtud pak jeho název. Jedná se o velmi zajímavou krásně umělecky zdobenou technickou památku, mimo jiné se také jedná o historicky první pražskou stavbu postavenou z litého železa, betonu i skla. Po skončení výstavy byl pavilon rozebrán a knížetem Hanavským darován městu Praze, poté byl převezen na své dnešní místo a znovu postaven. V letech 1967 a 1987 pavilon prodělal dvě velmi náročné rekonstrukce spojené s restaurováním jednotlivých částí stavby včetně kompletní výměny nejpoškozenějších částí a nového osazení jednotlivých litinových prvků její z konstrukce.

V letech 1949–1955 byl na jižní hraně pláně, s výhledem na Prahu, v rámci Stalinova kultu osobnosti budován **Stalinův pomník**, známý pod lidovým názvem „fronta na maso“. Slavnostně odhalen byl 1. května 1955, zbourán v listopadu 1962. Prostory pod pomníkem sloužily po roce 1989 krátce jako rockový klub označovaný názvem Prostory pod Stalinovým pomníkem, vysílalo odtud i jedno z prvních českých soukromých radií, Rádio Stalin, později přejmenované na Rádio 1. Od roku 1991 stojí na původním podstavci pomníku pohyblivý **metronom** sochaře Vratislava Nováka z roku 1991, postavený zde v rámci Všeobecné československé výstavy. Metronom se stal postupem času jednou z dominant v turistických panoramatech Prahy. V roce 2000 se konala veřejná soutěž na využití prostoru po pomníku, zvítězila společnost Underwater World Oceanarium s návrhem oceanária. Z podesty torza pomníku nabízí Letenské sady jeden z nejkrásnějších pohledů na řeku Vltavu, některé její mosty, ale především na Staré Město. Dnes se stali Letenské sady vzhledem ke své rozloze, kvalitě komunikací a přirozených parkových úprav vyhledávanou destinací, zejména pro sport a relaxaci.

Postupem času se z nezastavěné plochy Letenské pláně stalo důležité shromažďovací místo celé Prahy. Ve 20. století se tu konaly vojenské přehlídky, manifestace, zejména každoroční prvomájové průvody, ale i protestní demonstrace. Ve dnech 25. i 26. listopadu 1989 se zde shromáždilo téměř 800 000 lidí a tyto dny se staly zlomovými v ukončení komunistického režimu, protože jako první z masových shromáždění toho týdne byly přenášeny přímým přenosem Československé televize. 21. dubna 1990 zde sloužil koncelebrovanou mši papež Jan Pavel II. při své první návštěvě Československa.

Letenská pláň je svoji rozlohou vhodná, a taky využívána, pro pořádání akcí různého charakteru, i když jejich intenzita postupně slábne.

Letenské sady jsou exponované panorama Prahy, ohraničené Pražským hradem na jedné straně a úspěšným pavilonem z Expa 58 na druhé. Bývalý Stalinův památník, dnes jen torzo bez využití, se nachází v pomyslném středu osy hřebene Letenských sadů s osou propojující ulici Pařížskou se srdcem Starého města Pražského, Staroměstským náměstím.

Nábřeží

Po jižním úpatí Letné vede nábřeží Edvarda Beneše a nábřeží kapitána Jaroše, které s centrem Prahy spojují Štefáníkův a Čechův most. Na nábřeží stojí přemístěná kaple svaté Máří Magdaleny, bývalá Občanská plovárna (dříve nazývaná též Plovárna pod Letnou) a v místech bývalé vojenské plovárny, na okraji Malé Strany, nynější budova vlády nazývaná podle původního určení Strakova akademie.

Doprava

Páteř letenské komunikační sítě tvoří ve východozápadním směru ulice Milady Horákové /hlavní dopravní tepna Letné/, která se na Letenském náměstí štěpí do dvou směrů: v přímém směru pokračuje Veletržní ulice s provozem automobilů, mírně doprava se od ní odchyluje spolu s tramvajovou tratí odchyluje pokračování ulice Milady Horákové. Od Veletržní se pak o něco dále v podobném úhlu odděluje doleva Strojnická ulice, jednosměrná ve směru od Pražského výstaviště. Na Letenské náměstí z jihu vyústíuje Letenský tunel, na protější straně křižovatky je hlavním tahem Korunovační ulice, která míří severozápadním směrem do nitra Bubenče. Jihovýchodní strání k budovám Národního technického muzea pozvolna stoupá Kostelní ulice. Na východě letenský kopec ohraničuje severojižním směrem ulice Dukelských hrdinů, vedoucí z nábřeží kapitána Jaroše k Pražskému výstavišti, na západě vede severojižním směrem z pláně do údolí Badeniho ulice a na ni navazující ulice Chotkova a pro pěší strmá Myší díra, tedy ulice Pod Bruskou.

D / průvodní a technická zpráva s bilancí kapacit

Průvodní zpráva

Pavilon je koncipován s důrazem na svoji samostatnost a důstojnost ve vztahu umístění Slovanské epopeje. Ve svém návrhu jsem zvolil jednoduchou a citlivou architektonickou formu adekvátní celkovému rozsahu a měřítku vystavovaného díla.

Důležitým motivem je možnost shlédnout celé dílo souborně ucelené a seřazené ve své struktuře a monumentálních proporcích.

Návrh architektonické formy a dispoziční organizace pavilonu je metaforou cesty, kde jednotlivá plátna jsou symbolickými zastaveními v historii slovanského národa. Jedná se o symbolickou cestu poznání a uvědomění v čase, vzájemných souvislostech, kde obrazy jsou řazeny chronologicky vzestupně. Chronologie 20-ti pláten reflektuje význam událostí a okamžiků, dle autora, z obsáhlosti historie.

Dílo je charakteristické svou pozemskou až mystickou sakrálností, která se promítá do samotného návrhu. Návštěvník je veden pomyslnou cestou chronologicky řazených zastavení – směrem vzhůru, ke světlu, kde posledním 21. obrazem se stává výhled na obraz města - plynoucího v čase. Přirozené světlo pronikající do prostoru střešním velkoplošným zářezem hlavní dvorany se v samotném expozičním prostoru stává symbolem hledání, cílem cesty, osvícením.

Umístění pavilonu Epopeje svoji polohou na Letnou je koncipováno jako objevovaná schránka s cenným obsahem ukrytým v morfologii kopce, v koncentraci vnitřního a vnějšího plánu prostoru, v dialogu hodnot a poselství - stálého a neměnného ve vztahu osudového - plynoucího v čase.

Symbolická zde také zůstává práce metronomu, měřícího čas nad městem času, který se stává jedním ze základních témat Slovanské epopeje a samotného návrhu pavilonu.

Hlavní vstup do pavilonu je situován ve spodní části Letné - s dopravním kontextem nábřeží řeky Vltavy a urbanistickou osou města definovanou Pařížskou třídou, na kterou navazuje přemostění v architektonické řeči antikizující secese - Čechova mostu.

Stávající velkorysé schodiště začínající z nábřeží Edvarda Beneše, stoupající na Letnou ke Stalinovu pomníku, vytváří důstojný začátek cesty „poznání“. Tato osa, jak ji vnímán, jakoby byla přirozeně dobově předurčena pro umístění pavilonu Slovanské epopeje.

Vzniká tím symbolická spjatost Muchova díla v kontextu času a rozmachu pražské secese plánem Pařížské třídy a založení základního pražského diametru výstavbou mostu Svatopluka Čecha.

Vstup je paradoxně vhodný svoji polohou i k turistickému ruchu, jelikož na náplavce pod Čechovým mostem je centrální parking pro zájezdové autobusy mířící do centra.

Návštěvník je orientován k hlavnímu vstupu symbolickým poutačem umístěným na spodní úrovni stávajícího schodištního přístupu situovaného k nábřeží. Vysunutá celoskleněná forma poutače vytváří orientační mezník pro nástup návštěvníka do expozice pavilonu.

Hlavní vstup a vstupní zóna se otevírá ve spodní části jednoduchou formou zapuštěnou do morfologie a zeleně kopce. Prostor vstupní části je rozdělen do dvou úrovní. Spodní část je tvořena vstupním halovým prostorem s vybavením info bloku, šaten, bookshoppu, sociálním zázemím. Horní úroveň poskytuje zázemí administrativy s denním osvětlením a výhledem do zeleně stávajícího parku.

Přímá prohlídka expozice je určena základním tematickým rozdělením Slovanské epopeje na 3 okruhy – Mýtické bezčasí, Panslovanský okruh, Český okruh.

Mýtické bezčasí čtyř pláten je umístěno na počátku expozice a svým rozložením a obsahem tématu definuje povahu architektury prostoru. Jsou ponořeny do tmavé avšak prostorově velkorysé schránky výstavní expozice, kde jsou divákem vnímány jako „oltářní mystické výjevy“. Pozorovatel je setměním prostoru uveden v hlubší koncentraci, která je umocněna přímým přechodem z exteriéru denního světla a duálního rozhraní mezi samotnou expozicí a světem zanechaným za námi. Obrazy a jejich témata vystupují ze ztišeného prostoru tmy jako mystické výjevy, které vtahují diváka do jednoho z nejsilnějších témat Muchovy Slovanské epopeje.

V této části výstavního plánu přecházíme po bezbariérových rampách pomyslné cestě poznání směrem dolů – hloub do nitra schránky scénicky setmělého prostoru, aby se před námi otevřela druhá část expozice, kde jsou situovány oba velké základní okruhy – Panslovanský a Český okruh.

V této části se kompozice a prostor architektonické formy dynamicky otvírá ve velkorysou až chrámovou loď dvorany, která je ponořena do jemného bílého monochromatu, umocněného svým tichým a monumentálním měřítkem.

Hlavní tvář prostoru se stává prázdná dutina haly modelovaná průnikem denního světla ve výši podhledu, a navazující- stoupající cesta poznání tvořená prostorovou kompozicí ramp. Oba okruhy jsou rozděleny mezi jednotlivé úrovně ramp, které jsou podhledově a prostorově dimenzovány ke konkrétním proporcím a optimálním nárokům na instalaci samotných děl.

Divák stoupá po rampách ke světlu, kde po spojnicích ramp mezi jednotlivými výjevy pláten zažívá jednotlivá zastavení. Architektonická forma druhé části expozice pracuje s čistým galerijním -velkoryse podaným námětem prostoru, který má uvést diváka a vystavovaná díla v koncentrovanou a důstojnou polohu svého námětu a celkového dojmu vyznění.

Obrazy zde zachovávají jediný vložený artefakt, barevný akcent a strukturu, která svým měřítkem vymezuje vnitřní logiku a uspořádání celé prostoru expozice.

Vyústění celé expozice je situováno do horní části haly. Návštěvník se ocitá na spojovací lávce – symbolického přemostění mezi historií námětu a pomíjivostí času- nad úrovní celého prostoru směřujícího a vtahovaného ke světlu. Lávka přenáší diváka zpět do exaktního rámce života a uvědomění, do posledního obrazu a tématu- vyhlídky nad městem. Panorama, které zde může obdivovat z kavárny a otevřené stávající vyhlídkové terasy symbolicky navazuje a stává se součástí expozice. Vzájemnost propojení je dána samotným místem, kde pozorovatel vnímá energii života a potřebného klidu.

Kritériem exteriéru stavby, je svým objemem nerušit stávající panorama Letenských sadů a využít ve svůj prospěch jedinečného výhledu na centrum města. Plocha, kterou budova zastavuje, využívá mrtvého parteru pomníku

s respektem ke stávající zeleni parku a svým řešením, se snaží revitalizovat nevyužité torzo interiéru Stalinova pomníku.

Stávající cesty vedoucí k původnímu pomníku ze strany Letenské pláně budou očištěny od dobových architektonických prvků, zachovány, vyjma velkolepého nástupního schodiště a doplněny stromy v přirozeném rozptýlu stávající zeleně Letenských sadů .

Návštěvník parku by měl vnímat jen čistou nerušící hmotu, jemně vyčnívající nad terén, „plující“ v okolní zeleni.

Technická zpráva

Konstrukce

Statické řešení je řešeno s ohledem na morfologii terénu tak, aby bylo maximálně zabráněno možnému usmýknutí zemního tělesa, zatíženého v horní části. Založení je proto voleno v hloubce cca 33,5m, aby základová spára zasahovala pod úhel vnitřního tření základové zeminy.

Technologie provádění se předpokládá pomocí Milánských stěn, hloubených shora drapákem. Tyto stěny v tl. cca 600mm budou tvořit pažení základové jámy. Po provedení kompletních stěn bude zahájeno hloubení jámy za průběžného kotvení stěn ocelovými kotvami.

Obvodové nosné stěny a základové konstrukce budou tvořeny stěnovým systémem ze železobetonových stěn. Vnitřní nosné konstrukce jsou navrženy z ocelových nosníků z oceli S355. Staticky budou jednotlivé stropní konstrukce tvořit prostý nosník s převislým koncem. Podporu tvoří na jedné straně nosná stěna, vnitřní podporu tvoří ocelová táhla, vyvěšená na hlavní nosný rošt konstrukce střechy. Vstupní část podzemních prostor bude provedena ražením ze strany nábreží.

Materiálové řešení

Vstupní hala a expozice „Mýtické bezčasí“

Podlaha vstupní haly je navržena v kamenné dlažbě stejného charakteru, jako použitá dlažba v exteriéru schodiště a bude pokračovat i expozici „mýtické bezčasí“.

Stěny vstupní haly a obslužných prostor budou betonové v návaznosti na venkovní opěrnou stěnu.

Stěny expozice „mýtické bezčasí“ budou z hrubé omítky probarvené ve hmotě v tmavém tónu.

Velká dvorana a expozice Český a Panslovanský okruh

Podlahy jsou navrženy ve směsi teraco tónované v bílých odstínech a na rampách opatřeny protiskluzným výbrusem.

Podhledy v místech bez osvětlení jsou navrženy z akustických panelů v bílé barvě.

Vnitřní stěny budou opatřeny sádrovou omítkou v bílé barvě.

Zábradlí je navrženo plné ve stejné materiálové variantě jako exteriér navrhovaného objektu.

Restaurace a terasa

Podlaha restaurace je navržena v kamenné dlažbě, v identické barvě a struktuře s dlažbou terasy v šedé barvě.

Stěny budou opatřeny sádrovou omítkou v bílé barvě.

Podhled bude proveden v SDK konstrukci s nátěrem v bílé barvě.

Terasa bude ze strany restaurace doplněna žulovým obkladem ve stejné textuře, jako sokl pomníku.

Exteriér budovy bude ve vstupní části z pohledového betonu a od úrovně 3,5 m s předsazenou pororoštovou ocelovou konstrukcí v žárovém pozinku, pro popínavý porost zelení. Část nad úrovní terénu v horní části bude zateplena a obložena velkoformátovým obkladem z umělého kamene v bílé barvě. Atika nad světlíkem bude osazena kamenným parapetem.

Vyhlídky

Materiál pochozí plochy vyhlídky je navrhován v kamenné dlažbě ve světle šedém odstínu. Zábradlí je navrženo čiré skleněné v bezpečnostní úpravě.

Sokl pomníku

Kamenný sokl bude repasován v původním duchu. Dva vstupy do podzemních prostor s antikizujícím portálem budou zazděny a doplněny v identické kamenné textuře. Schody ke vstupům budou odtraněny a předsazený obrubník bude doplněn.

Komunikace

Objekt je řešen bezbariérově rampami se spádem 12,5% a 16,7 %. Rampy ve sklonu 16,7 % budou opatřeny v celé délce pojízdnou plošinou pro handicapované Distribuce obrazů probíhá ve svítcích. Komunikace jsou dimenzovány i s ohledem na rozměry plátů a jejich transport po budově.

Požární ochrana

Požární úniky jsou dimenzovány ve třídě C s bezbariérovou chráněnou cestou.

Vnitřní vytápění a klima

Pro vytápění a větrání vnitřního klimatu budovy budou použity vzduchotechnické rekuperační jednotky. Jednotky budou napojeny na přírodní a odvodní vzduchotechnické potrubí a budou opatřeny regulací pro snímání vnitřní teploty.

Detailní řešení bude zpracováno specialistou pro VZT.

Denní osvětlení

Oslunění vnitřní části budovy je navrženo vzhledem k charakteru návrhu nepřímé v kombinaci s nadsvětlíkem nad vnitřní dvoranou. Pro difúzní rozptyl venkovního oslunění budou použity v podhledu pod prosklenou střechou zavěšené lamely z matného skla, zamezující přímému oslunění a zajišťující rovnoměrný rozptyl přímého oslunění.

Vnitřní osvětlení

Primární osvětlení obrazů bude formou speciálního spotového osvětlení s regulací intenzity. Sekundární osvětlení bude formou lineárních zdrojů.

Rozvod el. energie

Připojení na el. energii se předpokládá přípojkou z nábřeží Edvarda Beneše. Nový elektrorozvaděč bude vybudován v servisní části vstupní úrovně budovy.

Kanalizace

Kanalizační soustava bude připojena na stávající kanalizaci z nábřeží Edvarda Beneše.

Zásobení pitnou vodou

Návrh počítá s připojením na stávající vodovodní řád z nábřeží Edvarda Beneše.

Úpravy ploch a prostranství

Stávající cesty vedoucí k původnímu pomníku ze strany Letenské pláně budou očištěny od dobových architektonických prvků a zachovány, vyjma velkolepého nástupního schodiště, které bude kompletně odstraněno a nahrazeno travním porostem se stromy. Okolo navrhované budovy bude vytvořen nový chodník a zbylé plochy pomníku budou nahrazeny taktéž travním porostem.

Zeleň

Stávající nízká zeleň bude pod soklem pomníku prostřihána a ponechána. V horní části bude nízká zeleň kompletně odstraněna. Vzrostlé stromy jsou v kontextu okolní zeleně budou zachovány, ostatní odstraněny. Nové stromy budou osazeny v přirozeném rozptýlu stávající zeleně Letenských sadů.

Kapacitní údaje

- administrativa	105 m2
- servisní prostory (soc. zařízení, sklady, technologie)	735 m2
- galerijní prostory	4275 m2
- dvorana	696 m2
- restaurace / kavárna	281 m2
- terasa restaurace / kavárny	151 m2
- zázemí restaurace / kavárny	126 m2
- komunikace (chodby, rampy)	2807 m2
celkem plochy	9176 m2

Použité informační zdroje ve zprávě:

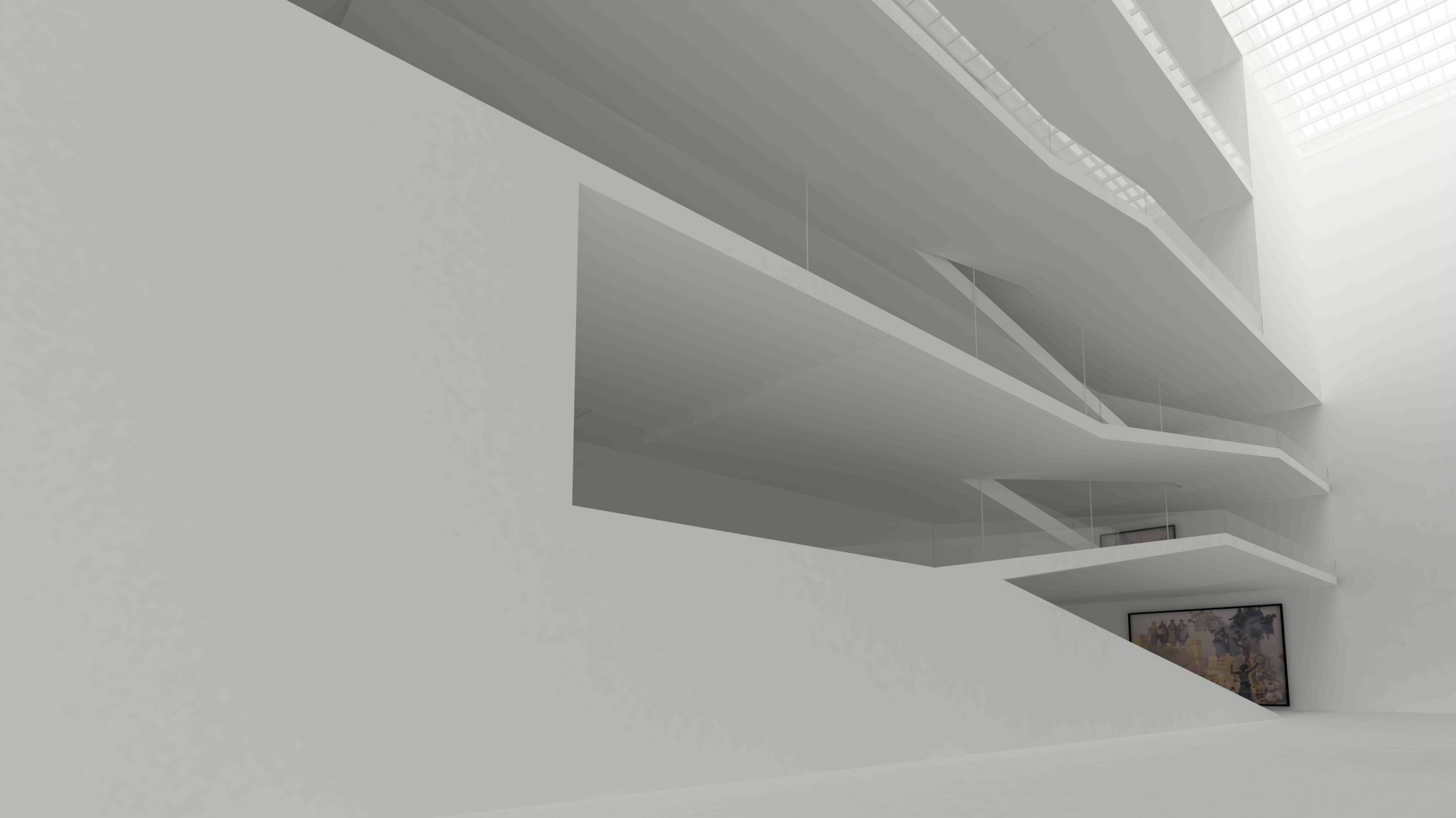
<http://www.central-group.cz/cg10-architekt-soutez-2009-01.htm>

http://www.polanka.wbs.cz/Slovanska_Epopej.html

<http://waity5.blog.cz/0901/moravsky-krumlov-slovanska-epopej-1-cast-alfons-mucha>

Wikipedie - otevřená encyklopedie

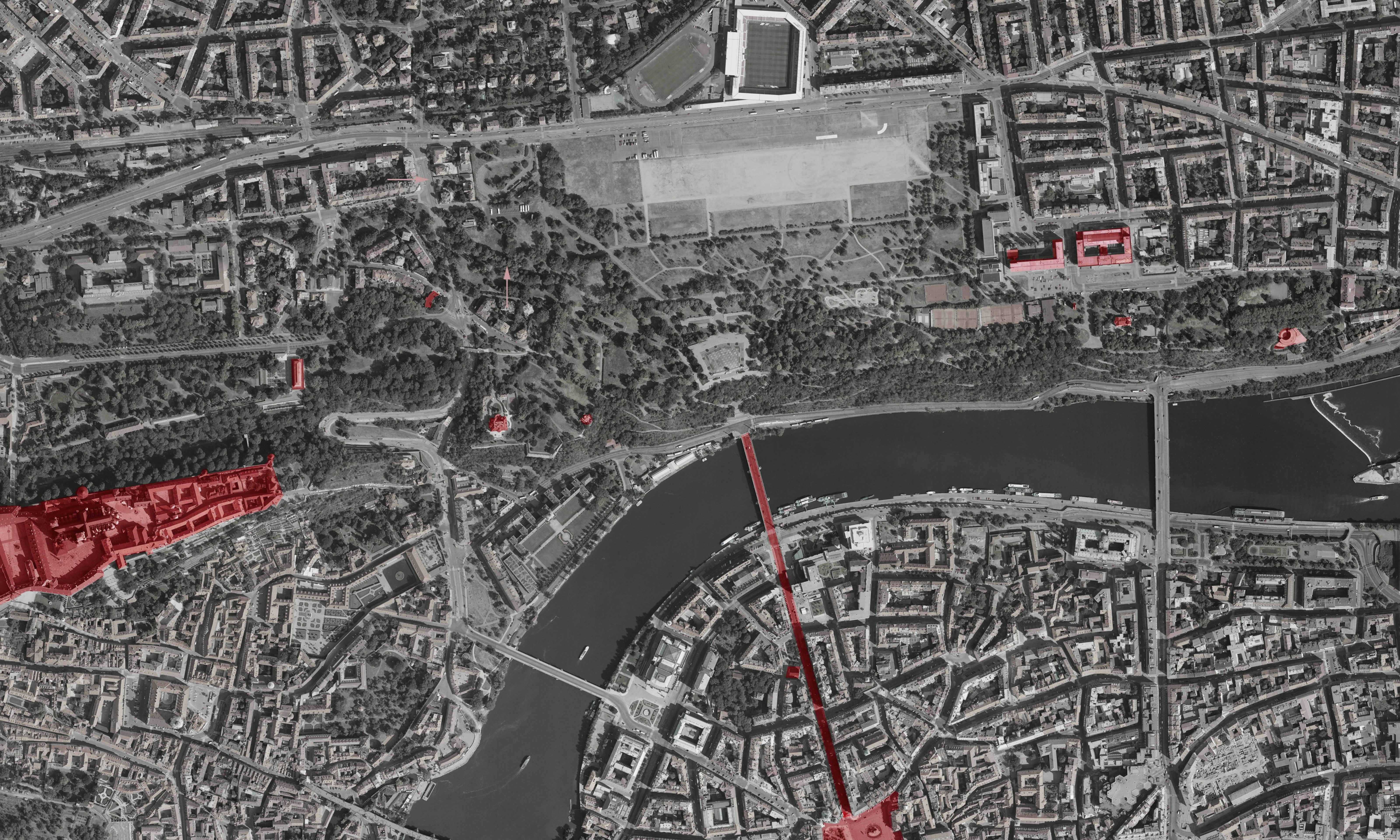

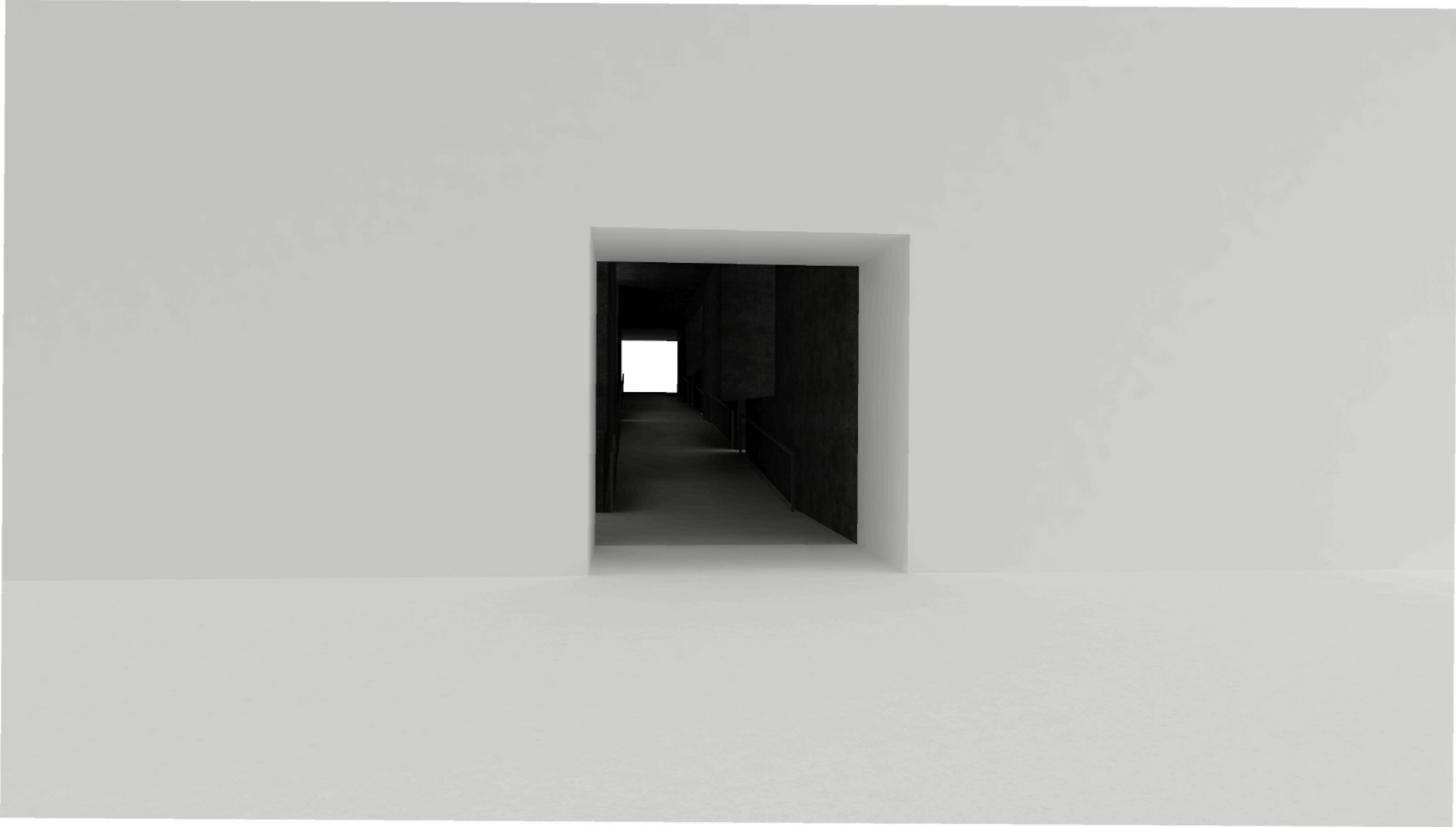

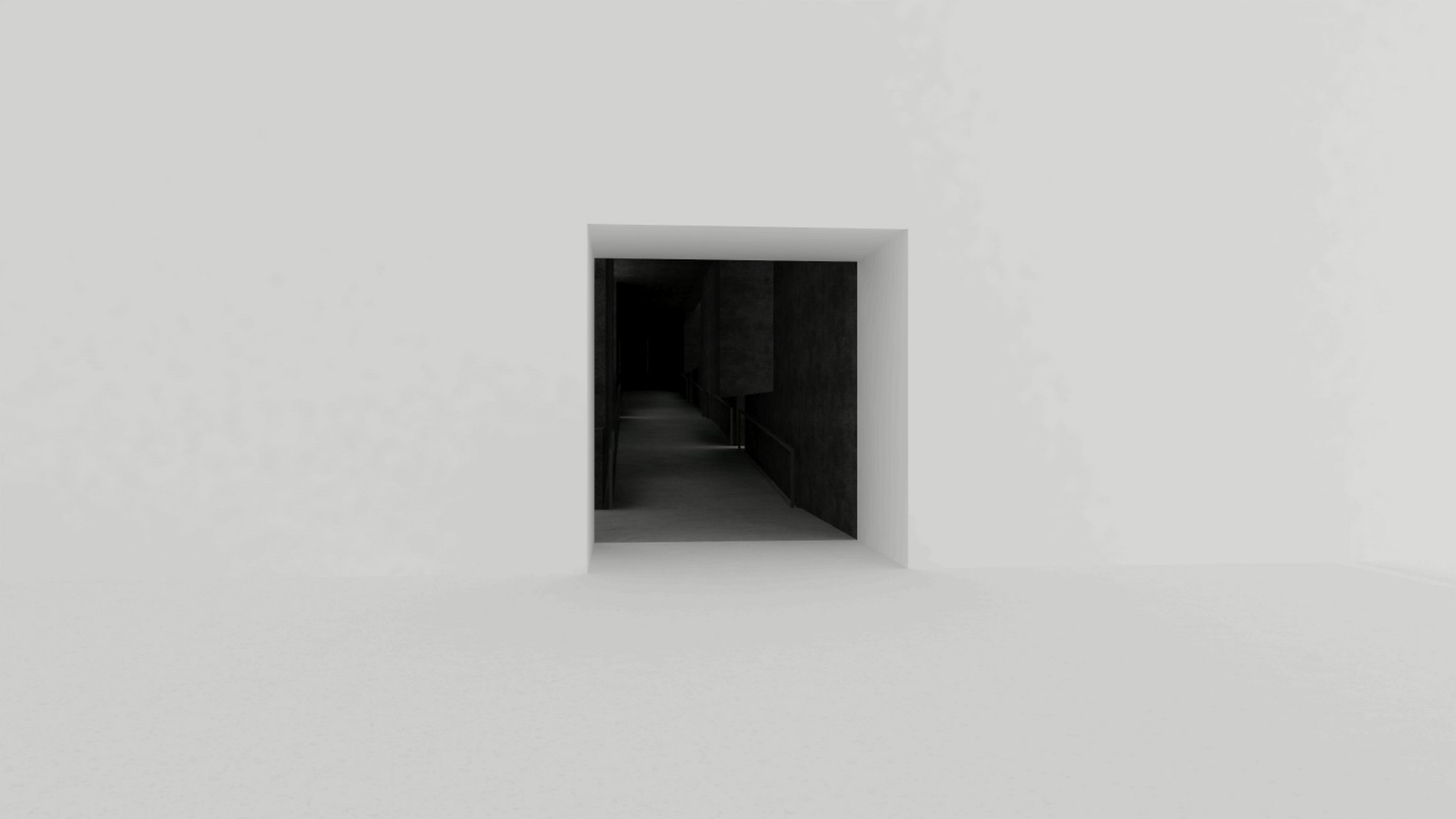

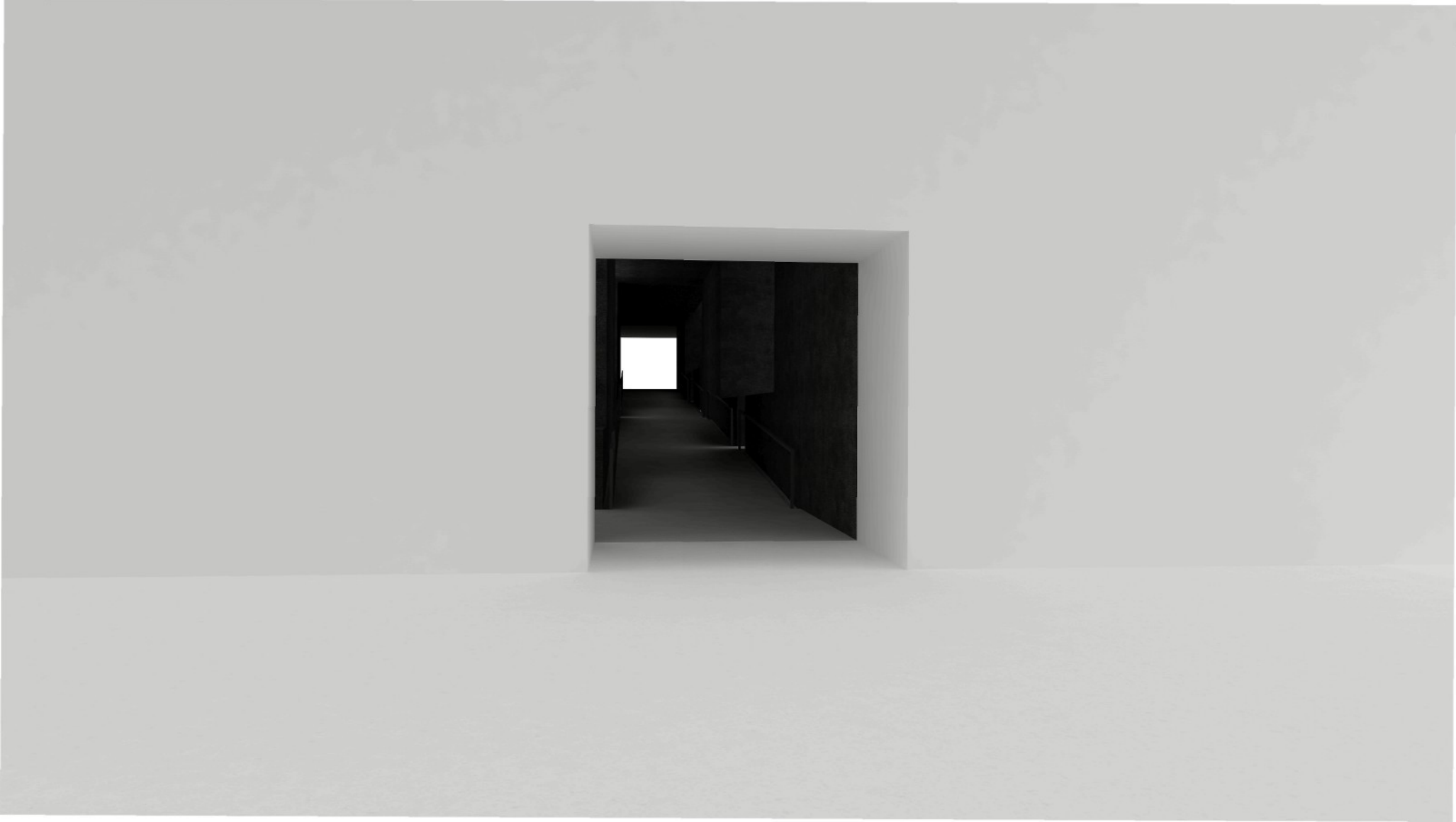

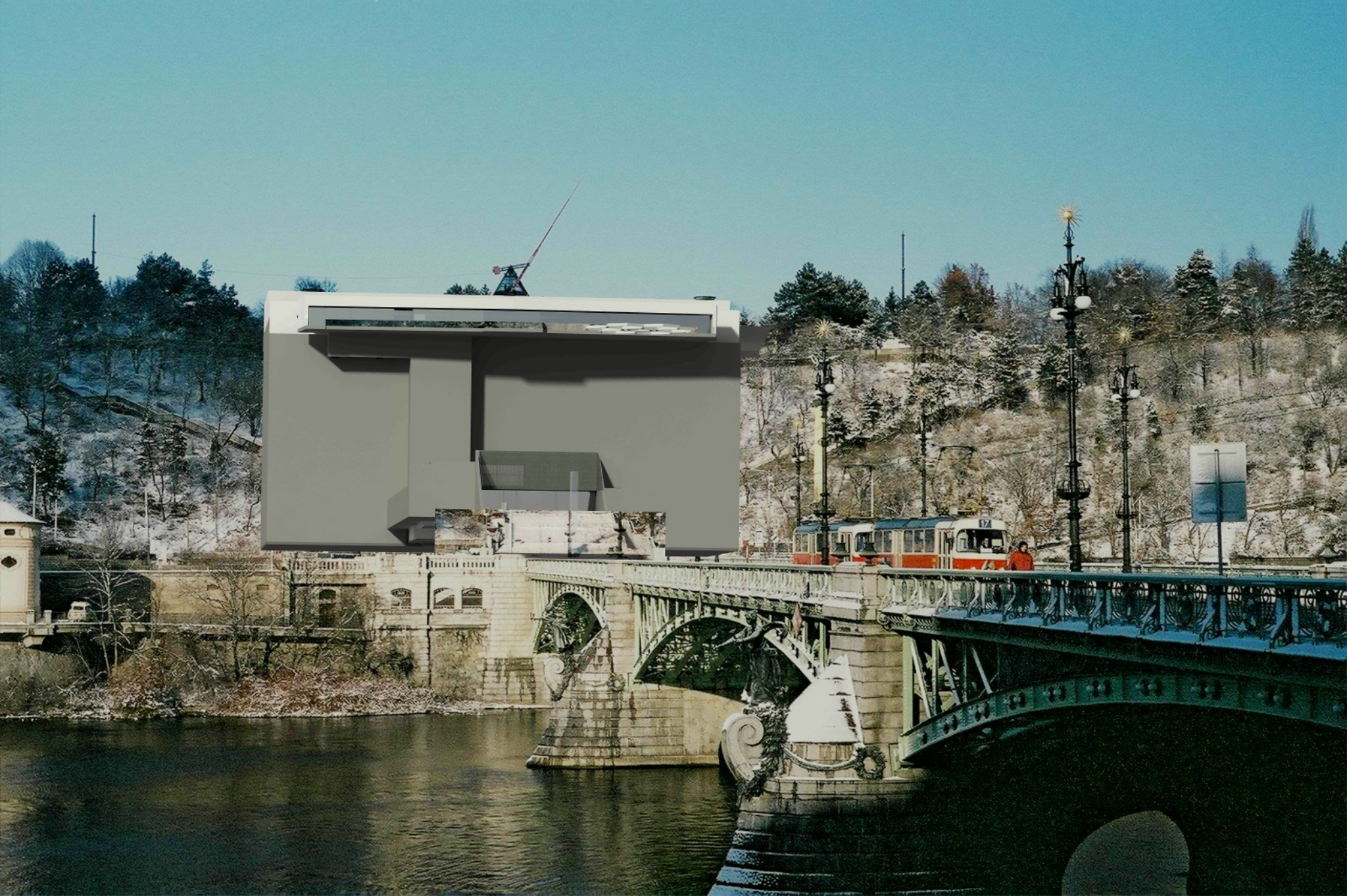

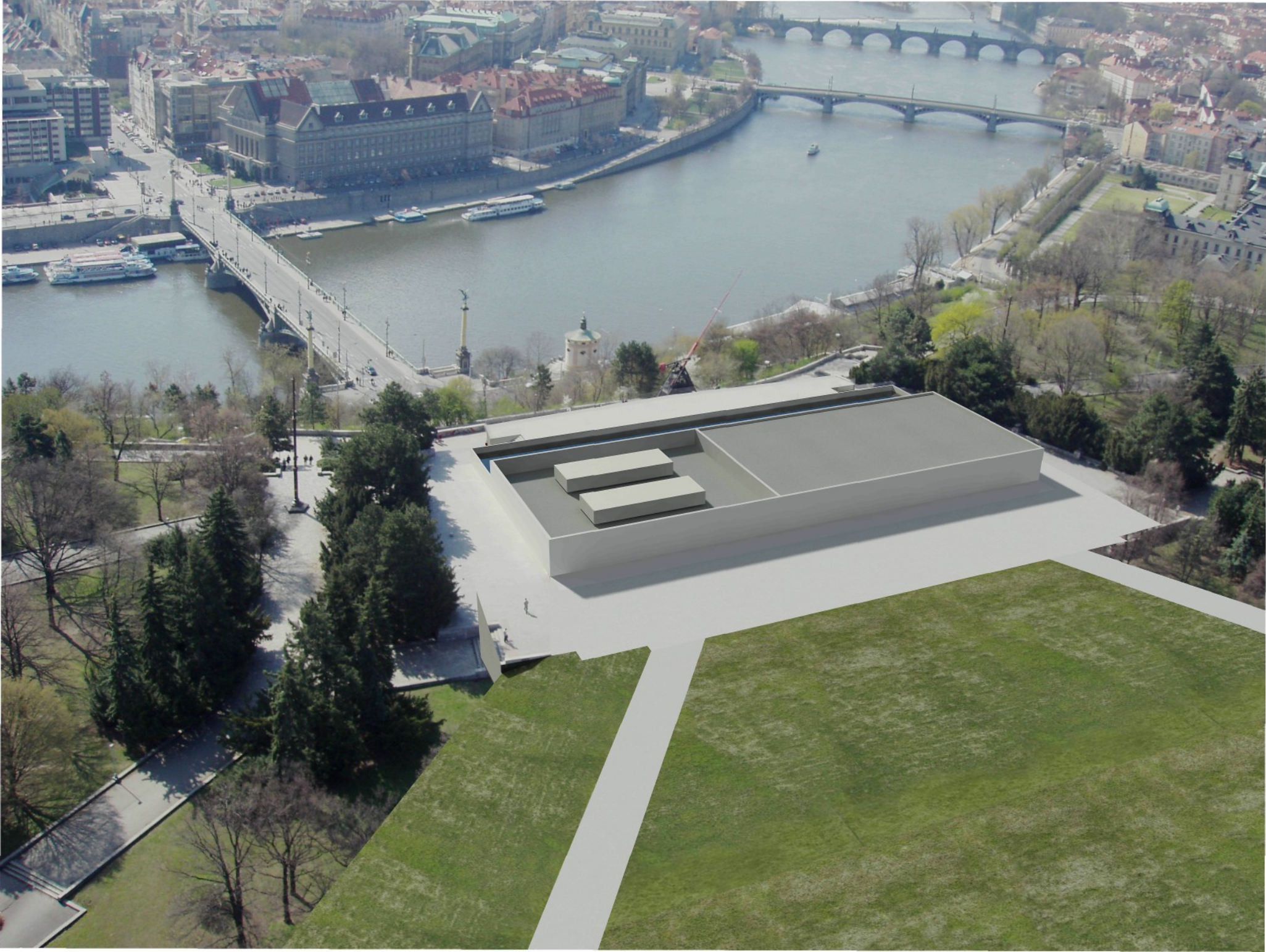

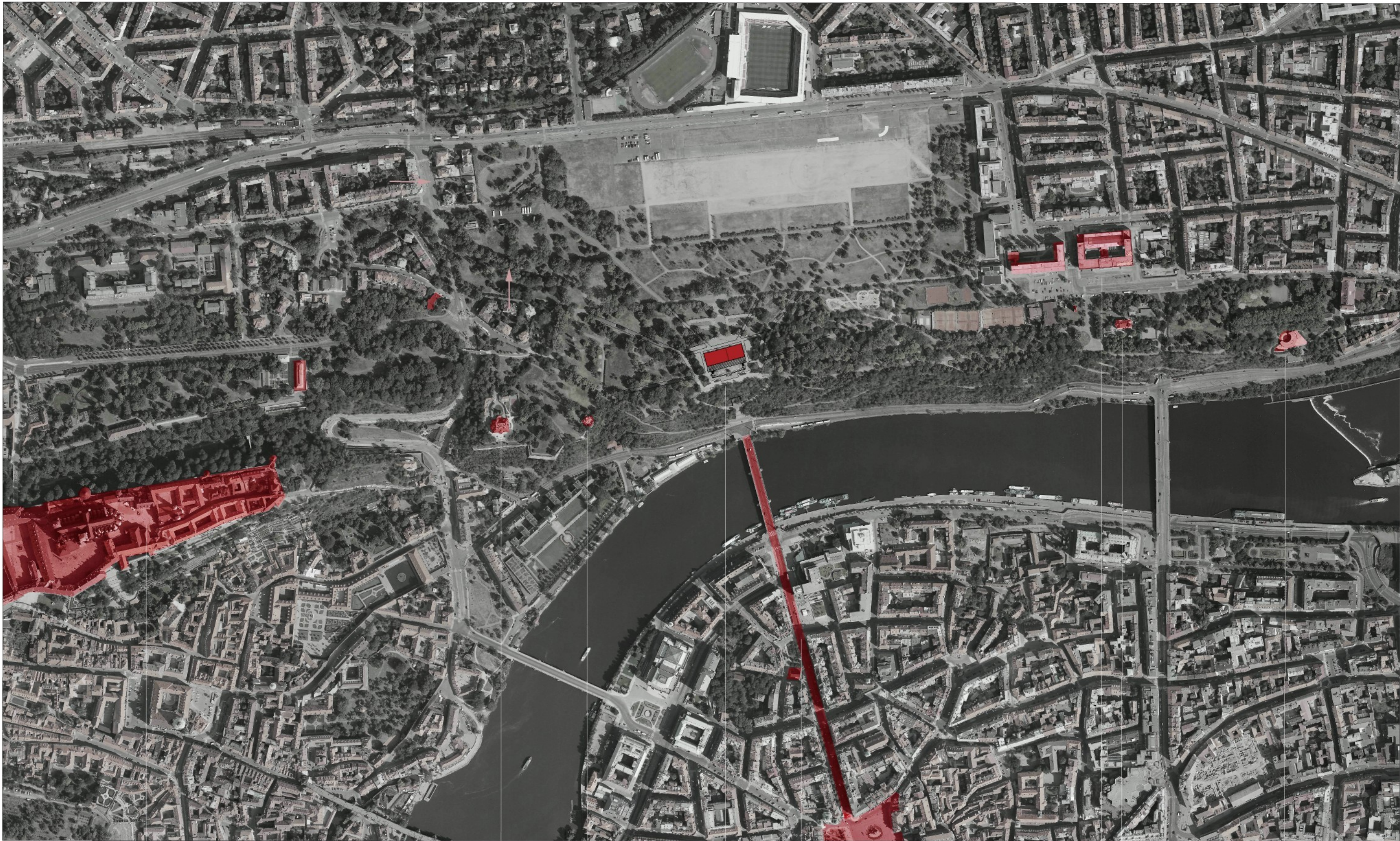

Pavilon Slovanské epopeje / Bc. Miroslav Hujer / diplomní projekt v atelieru Ing. arch. Jiřího Bučka / fakulta umění a architektury / TU Liberec / 2010

A	/ seznam příloh
B	/ rozbor místa a úkolu při započetí prací
C.01	/ situace širších vztahů (zákres do ortofotomapy)
C.02	/ situace řešeného území 1:2000
C.03/01	/ půdorysy objektu (podzemní podlaží B9-B10) 1:400
C.03/02	/ půdorysy objektu (podzemní podlaží B7-B8) 1:400
C.03/03	/ půdorysy objektu (podzemní podlaží B5-B6) 1:400
C.03/04	/ půdorysy objektu (podzemní podlaží B3-B4) 1:400
C.03/05	/ půdorysy objektu (podzemní podlaží B1-B2) 1:400
C.03/06	/ půdorysy objektu (nadzemní podlaží - vyhlídka) 1:400
C.04/01	/ řez objektem podélný A-A 1:400
C.04/02	/ řez objektem příčný B-B 1:400
C.04/03	/ řez objektem příčný C-C 1:400
C.04/03	/ řez objektem příčný D-D / E-E 1:400
C.05	/ celkové pohledy 1:400
C.06/01	/ programové schéma objektu
C.06/02	/ programové schéma objektu
C.07	/ cirkulační schéma objektu
C.08	/ 3D řez objektem / detail A
C.09/01	/ interiérové perspektivy
C.09/02	/ interiérové perspektivy
C.09/03	/ interiérové perspektivy
C.10	/ zákresy do fotografie
D	/ průvodní a technická zpráva s bilancí kapacit
E	/ 2x sada zmenšených výkresů pro oponenta a pro archivaci ve formátu A3 / Elektronická podoba všech částí diplomní práce na CD-ROM

komplex Pražského hradu

Kramařova vila

Hanavský pavilon

Pavilon
Slovanské epopeje

osa Letná - ul. Pařížská - Staroměstské náměstí

NTM

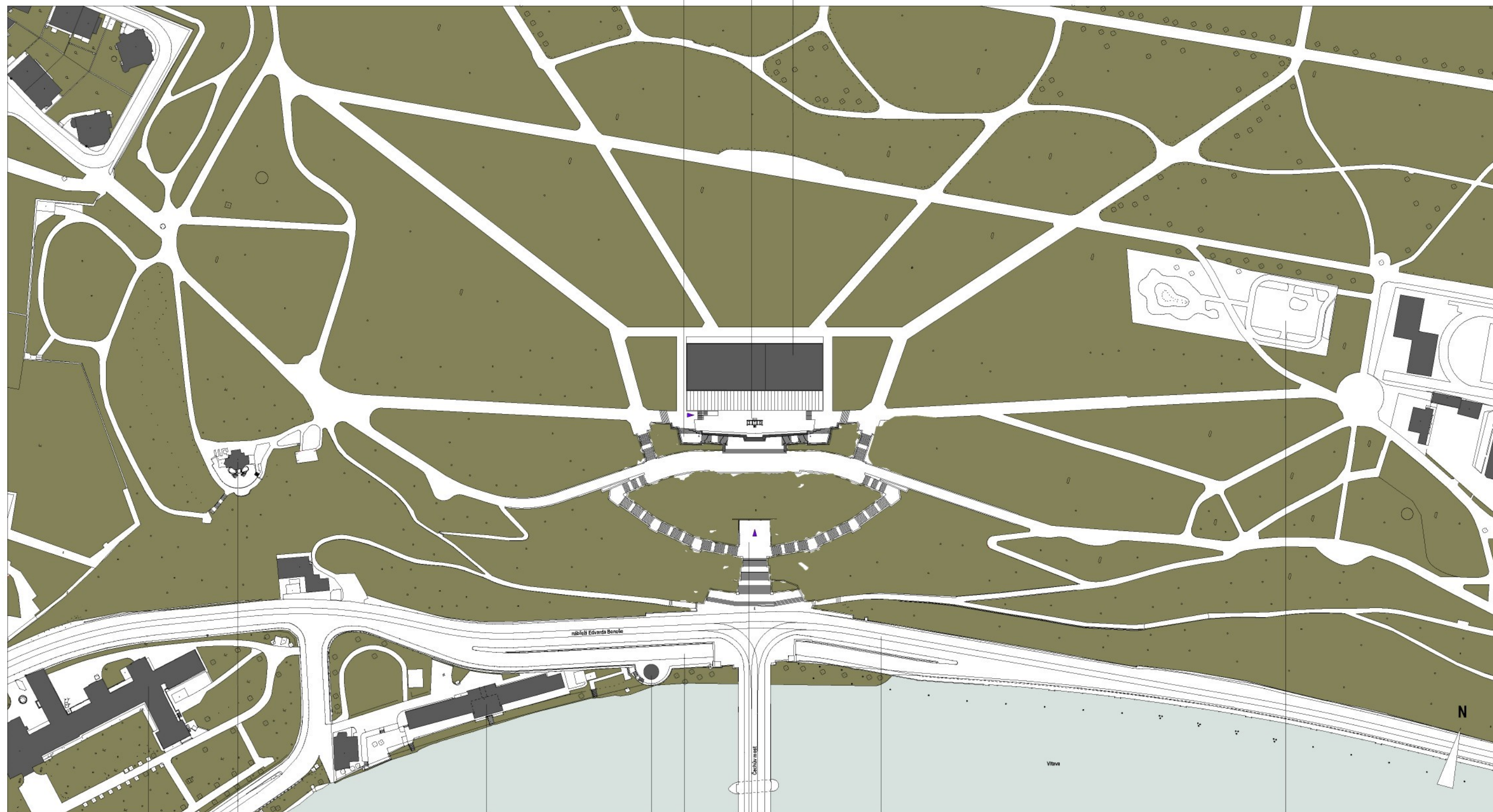
Letenský zámek

Bruselský pavilon (Expo 58)

zachované torzo Stalinova pomníku

metronom

návrh Pavilonu Slovanské epopeje

← směr Pražský hrad

směr Bruselský pavilon (Expo 58) →

Úřad vlády ČR

Hanavský pavilon

Občanská plovárna

Kaple sv. Marii Magdalény

stání BUS

hlavní vstup do Pavilonu

zastávka MHD

dětské hřiště s občerstvením

směr Staré Město

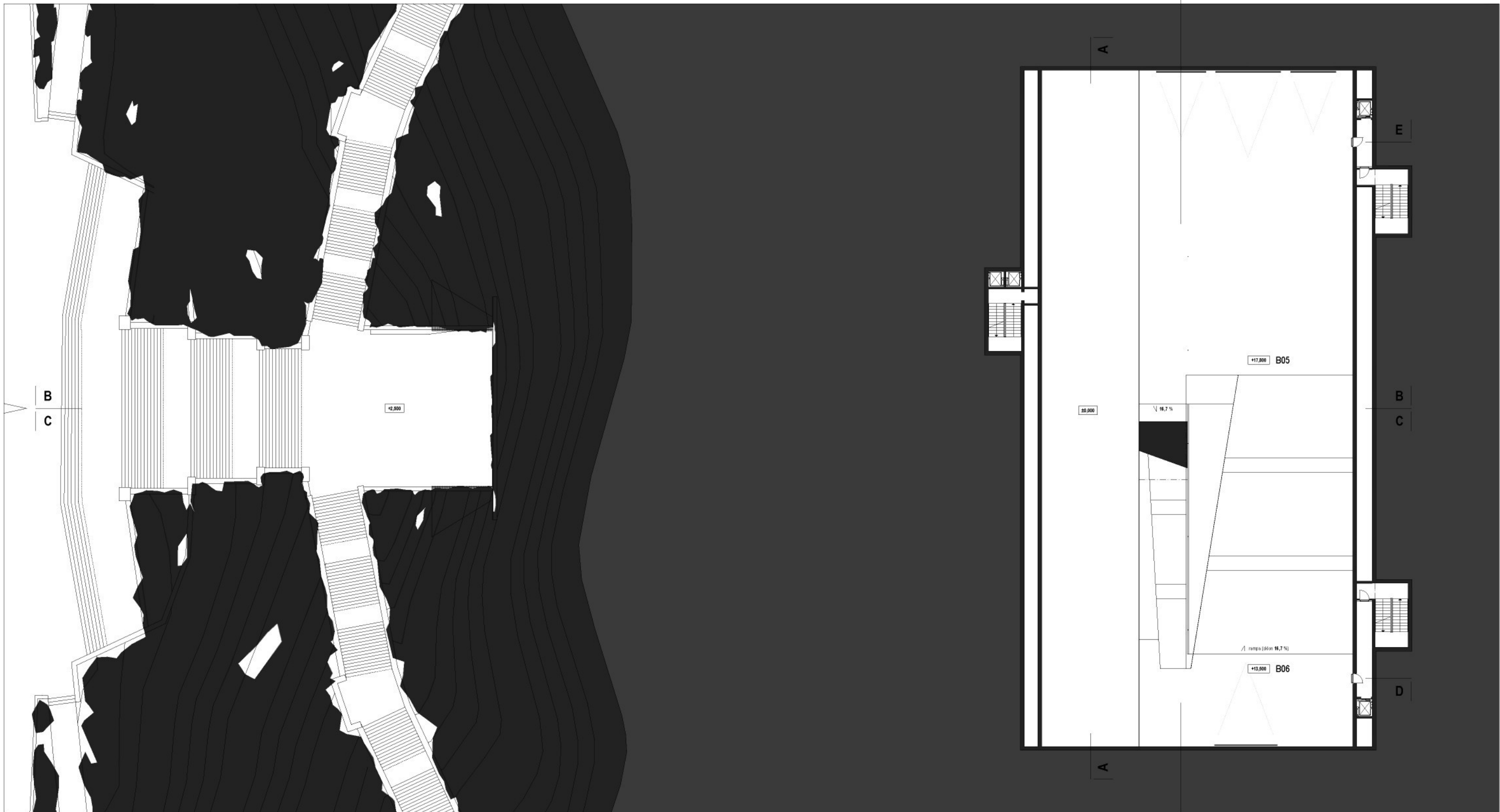
správní úsek

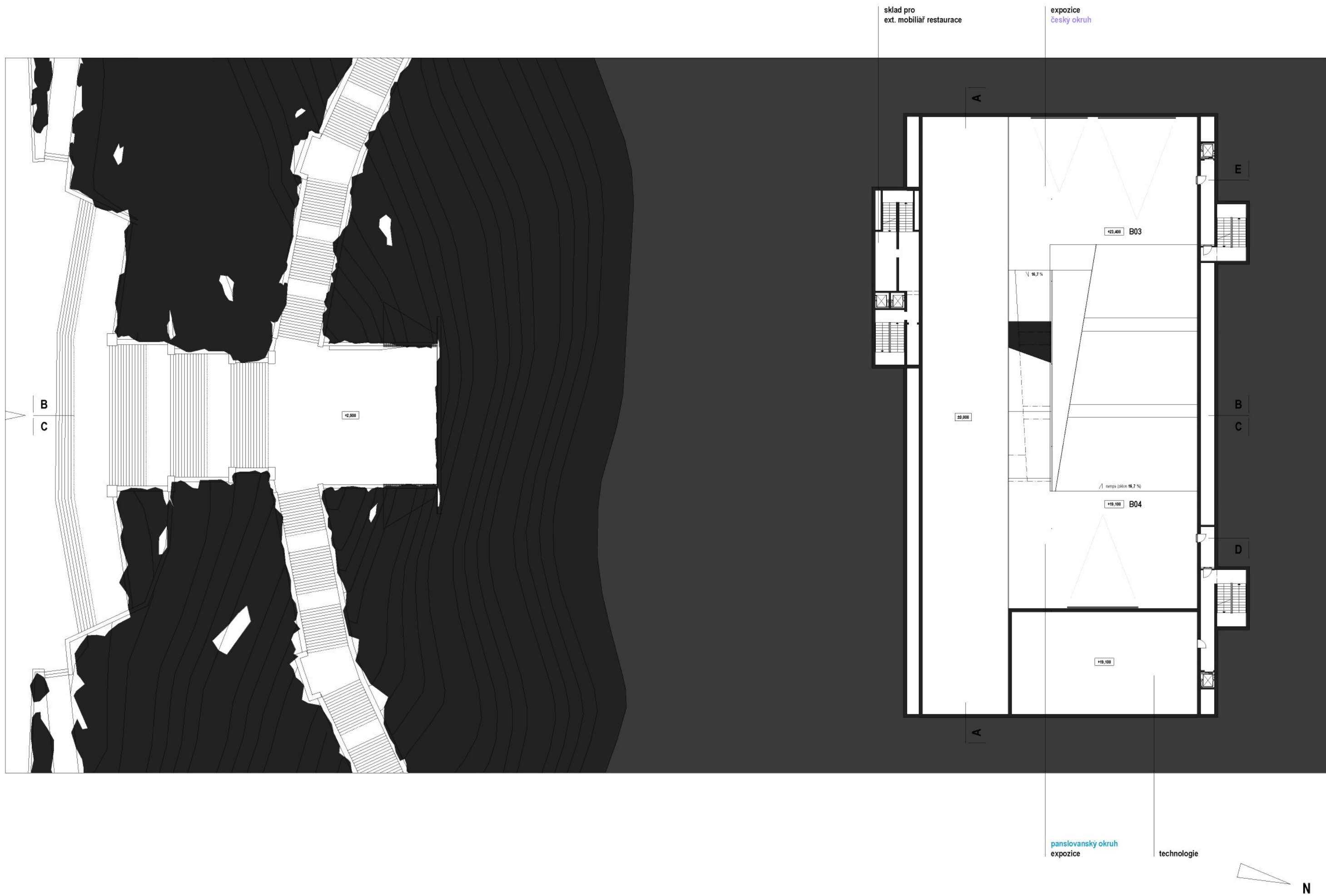
expozice
český okruh

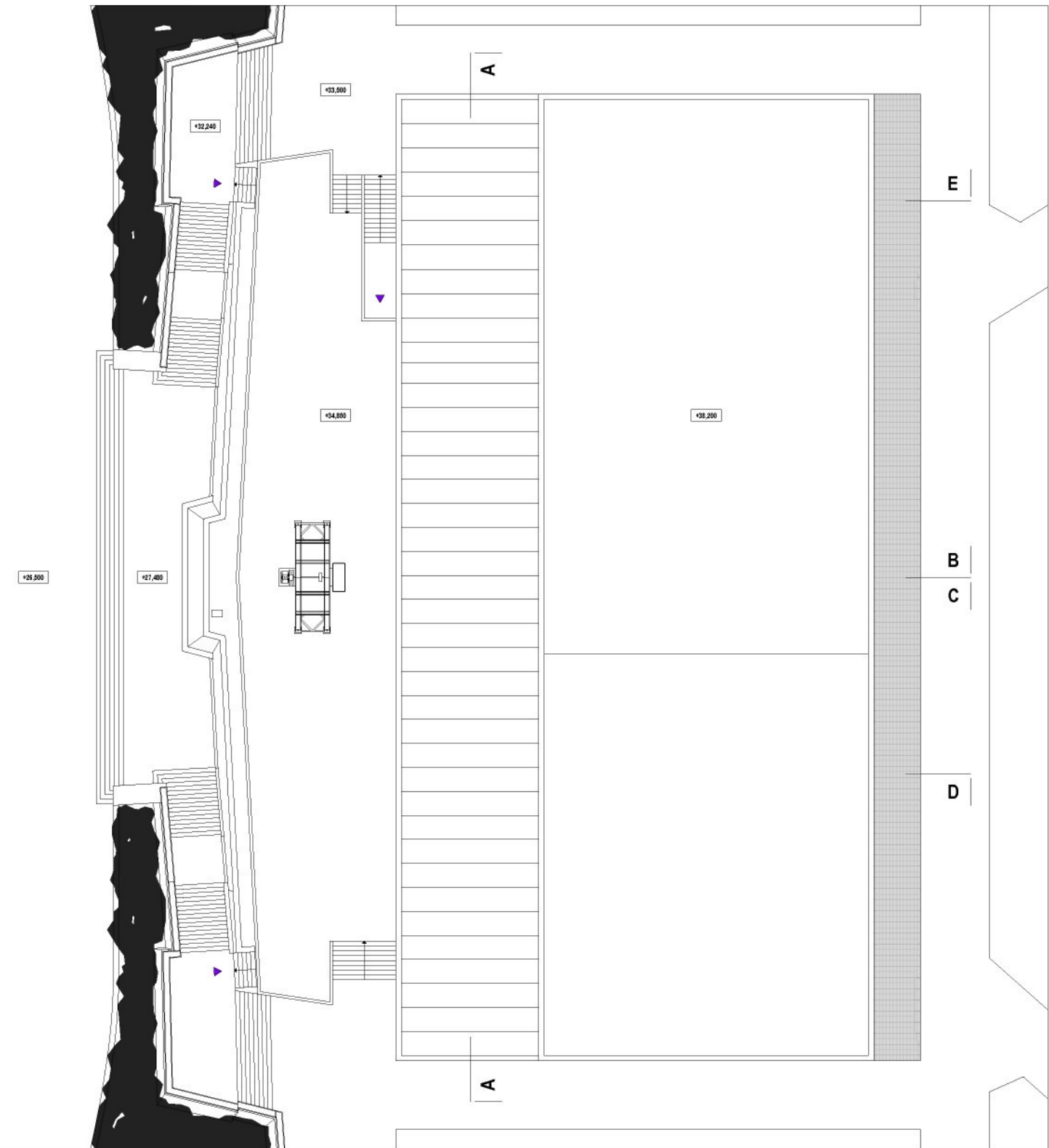
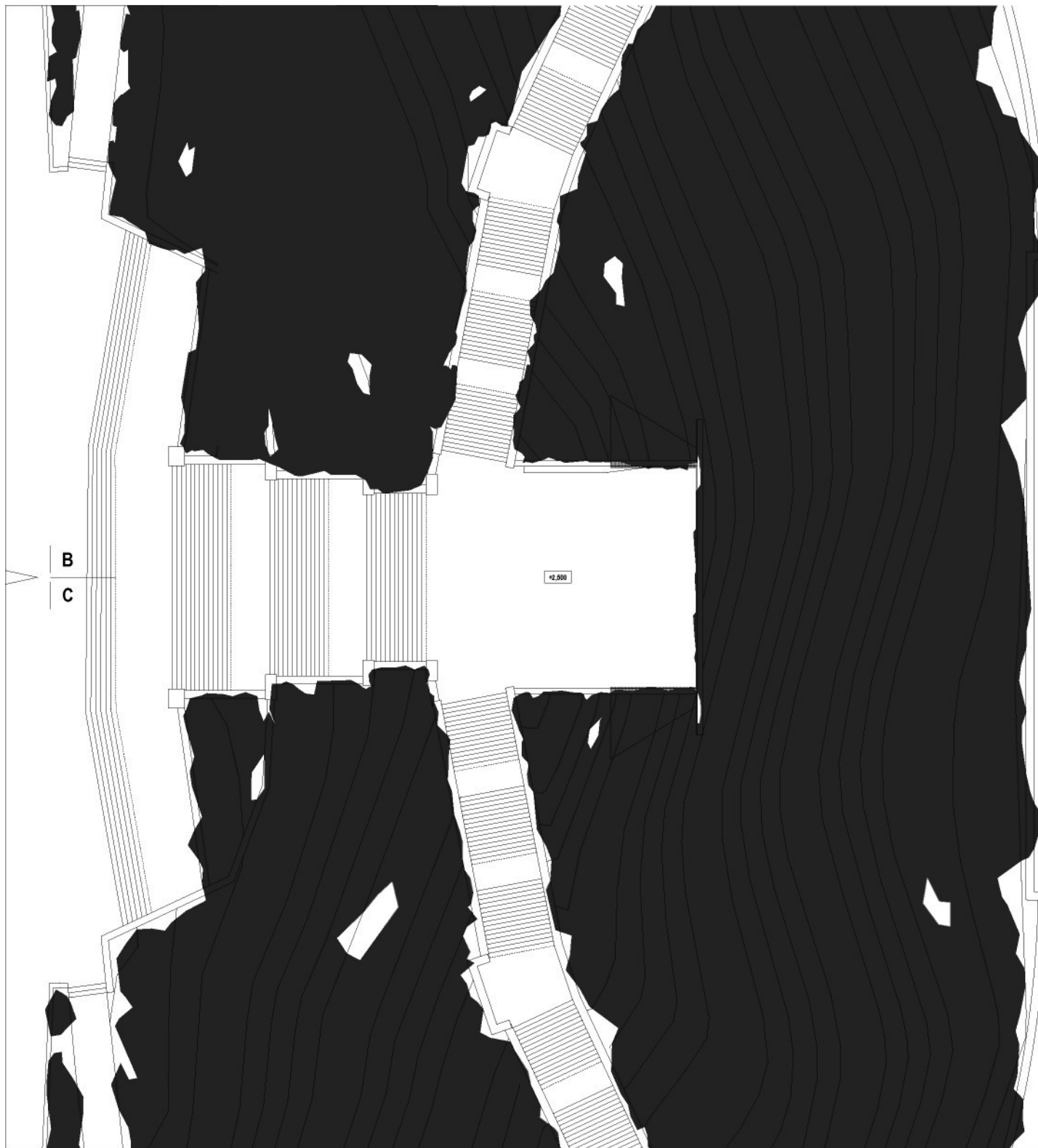
panslovanský okruh
expozice

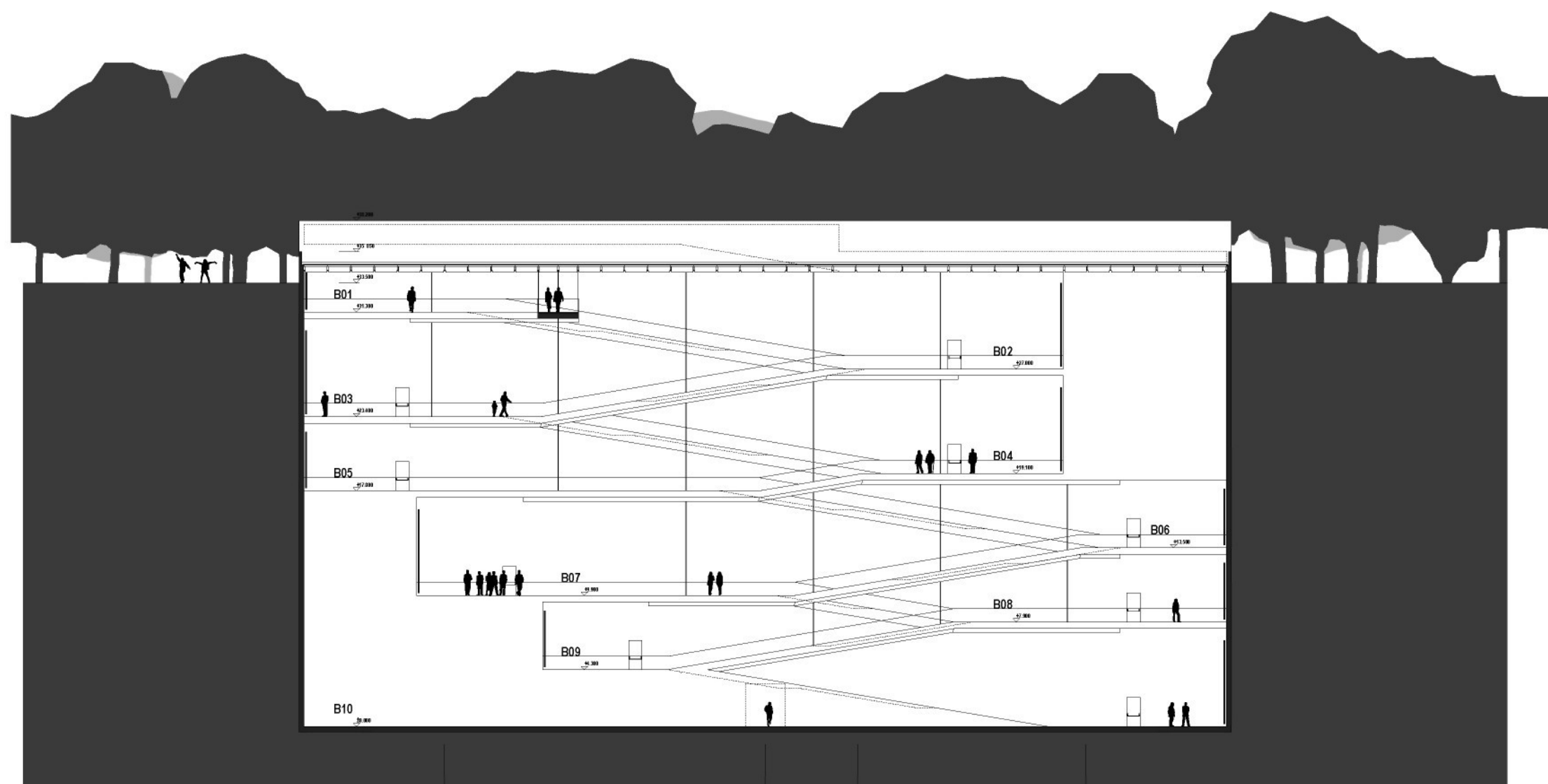

český okruh
expozice

vchod

rampy (sklon 16,7 %)

panslovanský okruh
expozice

PANSLOVANSKÝ OKRUH

Zrušení nevolnictví na Rusi
rozměr 8,10 x 6,10 m

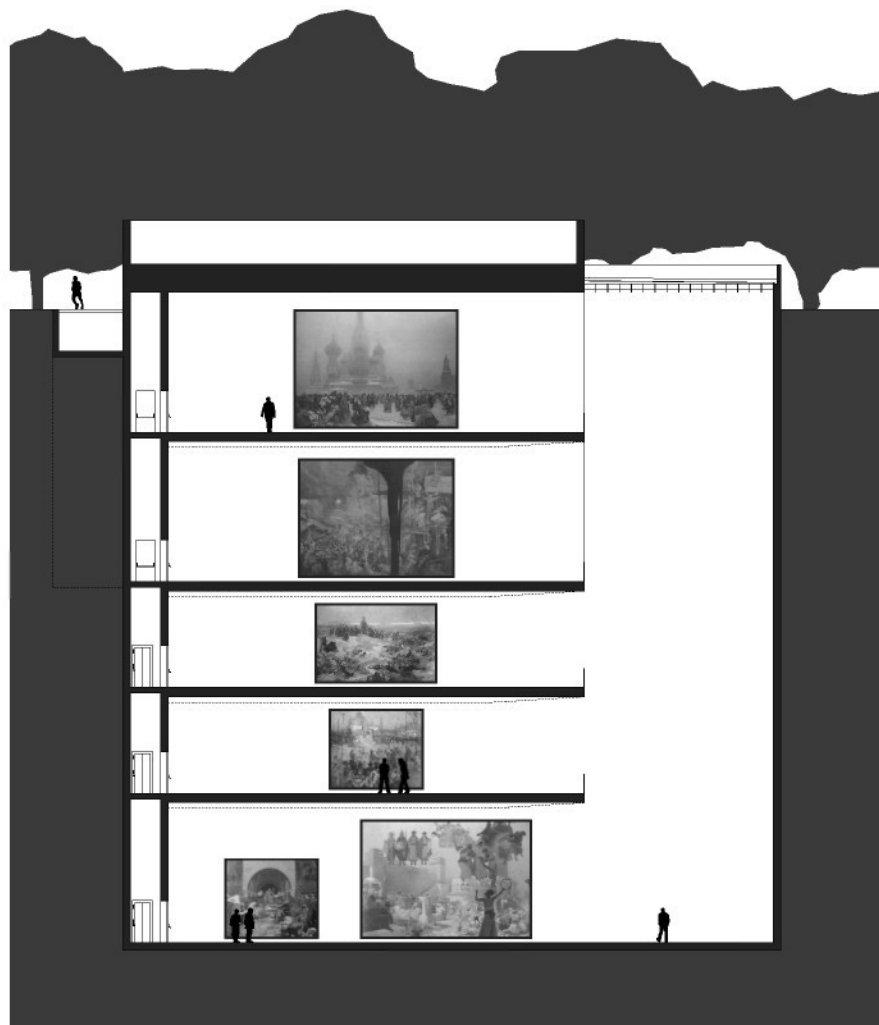
Hajeni Sigetu proti Turkům Mikulášem Zrinským (1566)
rozměr 8,10 x 6,10 m

Po bitvě u Grunvaldu (1410)
rozměr 6,10 x 4,05 m

Štěpán Dušan Srbský a jeho korunovace (1346)
rozměr 4,80 x 4,05 m

Car Simeon Bulharský (883 - 927)
rozměr 4,80 x 4,05 m

Zavedení Slovanské liturgie na Velké Moravě (883 - 927)
rozměr 8,10 x 6,10 m

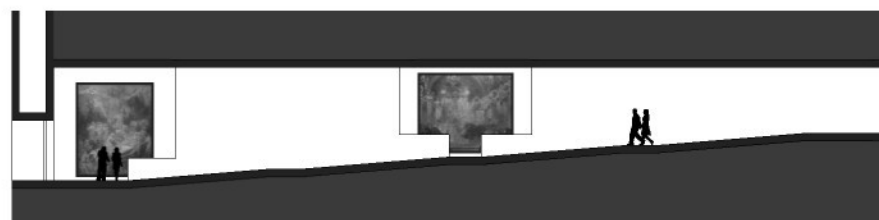

ŘEZ D-D

MÝTICKÉ BEZČASÍ

Apotheosa z dějin Slovanstva
rozměr 4,05 x 4,80 m

Mont Athos (Svatá Hora)
rozměr 4,80 x 4,05 m

ŘEZ C-C

ČESKÝ OKRUH

Zrušení nevolnictví na Rusi
rozměr 8,10 x 6,10 m

Bratrská škola v Ivančicích
rozměr 8,10 x 6,10 m

Jan Ámos Komenský, učitel národů
rozměr 6,20 x 4,05 m

Jiří z Poděbrad, král obojího lůdu (1458-1471)
rozměr 4,80 x 4,05 m

Petr Chelčický
rozměr 6,20 x 4,05 m

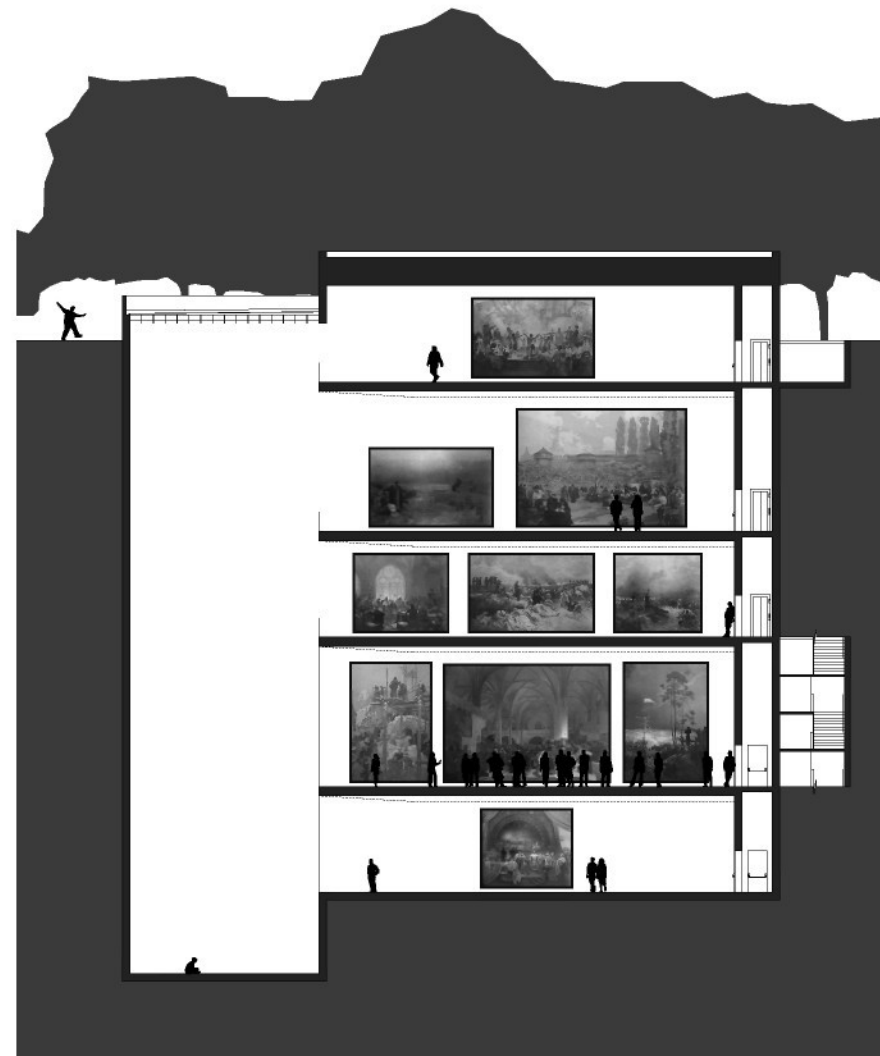
Po bitvě na Vítkově (1420)
rozměr 4,80 x 4,05 m

Schizma na Křižkách (1419)
rozměr 4,05 x 6,20 m

Kázání Mistra Jana Husa v kapli Betlémské (1412)
rozměr 8,10 x 6,10 m

Jan Milič z Kroměříže
rozměr 4,05 x 6,20 m

Přemysl Otakar II., král Železný a Zlatý (1253-1278)
rozměr 4,80 x 4,05 m

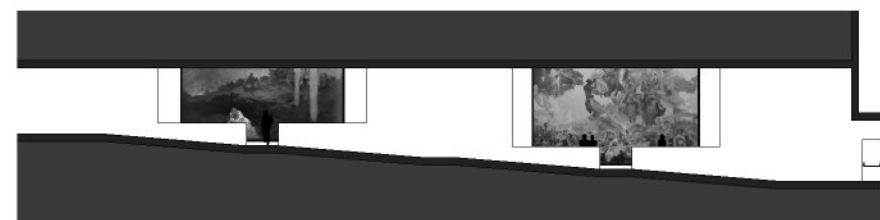

ŘEZ E-E

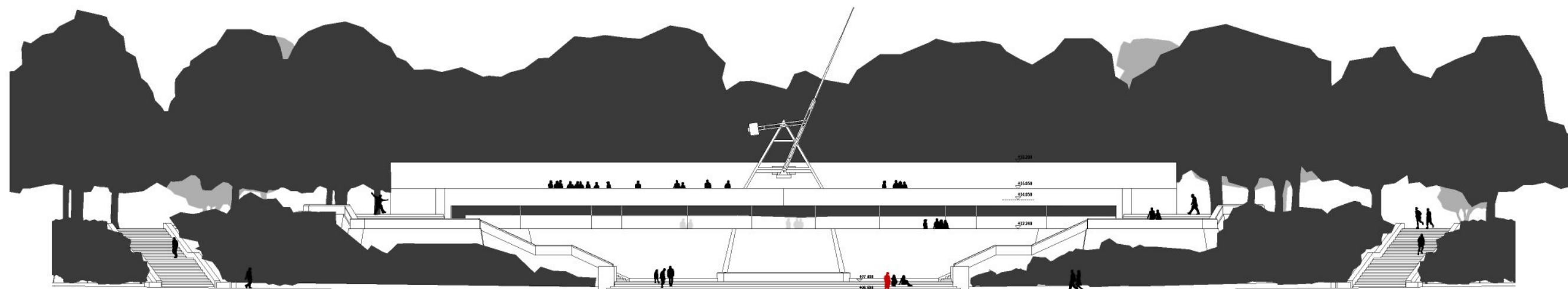
MÝTICKÉ BEZČASÍ

Slované v pravlasti
rozměr 8,10 x 6,10 m

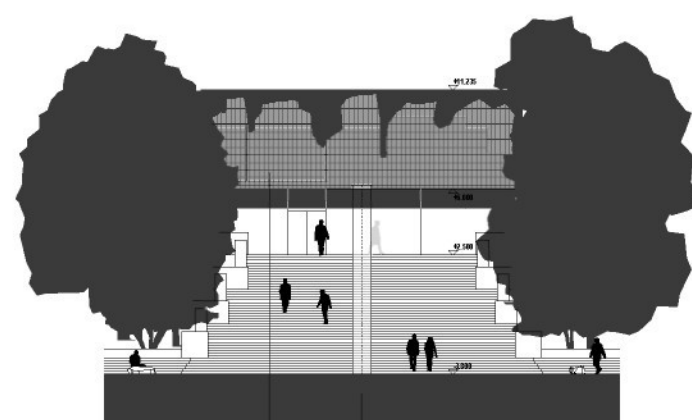
Slavnost Svatojovity na Ružaně
rozměr 8,10 x 6,10 m

ŘEZ B-B

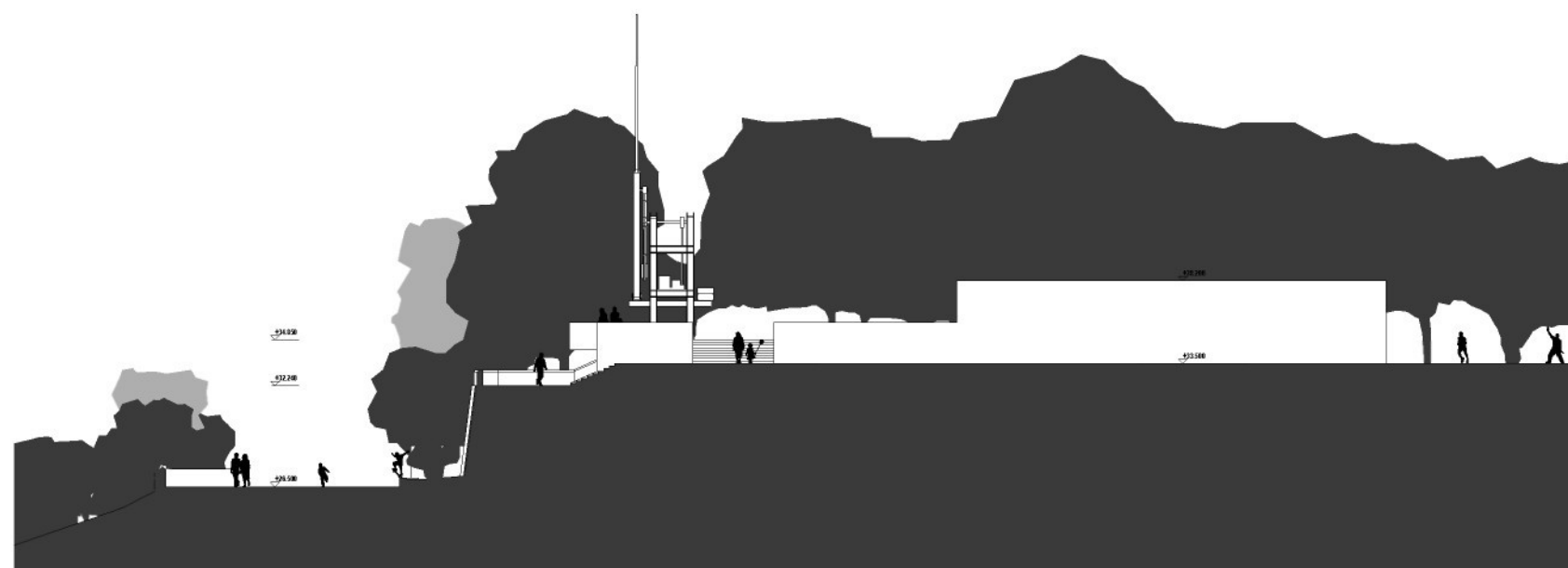
pohled jižní na horní část

pohled jižní na vstupní část

předsazená zelená stěna

skleněný obelisk

pohled východní

rampy spojující jednotlivé expozice (sklon 16,7 %)

vyhlídka s metronomem

kavárna, restaurace, terasa

expozice **panslovanský okruh**

expozice **český okruh**

VSTUP

expozice **mýtické bezčasí**

rampy spojující jednotlivé expozice (sklon 12,5 %)

22 000

10 000

46 900

HLAVNÍ VSTUP

